

Granskning av resursfördelningen inom barn- och utbildningsnämnden

Vaggeryds kommun

Mars 2023

Innehåll

Innehåll	1
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Granskningsresultat	6
Bilagor	22

Sammanfattning

Deloitte AB har av de förtroendevalda revisorerna i Vaggeryds kommun fått uppdraget att genomföra en granskning avseende resursfördelningen inom barn- och utbildningsnämnden.

Revisionsfråga

Har barn- och utbildningsnämnden ett ändamålsenligt system för resursfördelning till förskolan och grundskolan?

Svar på revisionsfråga

Vi bedömer

- att det i huvudsak finns ändamålsenliga riktlinjer och strategidokument som fastslår hur både kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden ska fördela sina resurser till respektive verksamhet/enhet.
- att nämndens resursfördelningsmodell i huvudsak beaktar barnens och elevernas olika behov och förutsättningar, de politiska prioriteringarna/mål, och en god ekonomisk hushållning.
- att nämnden till viss del har en ändamålsenlig uppföljning och analys av resursfördelningens effekter på målpåfyllelse, kvalitet och arbetsmiljö för personalen.
- att den faktiska resursfördelningen/tilldelningen är till viss del ändamålsenlig med avseende på rättvisa, träffsäkerhet och legitimitet/acceptans. Däremot bedöms fördelningen i huvudsak objektiv.

Vår sammanfattande bedömning är därför att barn- och utbildningsnämnden till viss del har ett ändamålsenligt system för resursfördelning till förskolan och grundskolan.

Ovanstående bedömningar grundar sig i de iakttagelser, analyser och slutsatser som presenteras i kapitel 2.4 (i slutet av rapporten).

Våra iakttagelser, bedömningar och rekommendationer som presenteras i denna rapport baseras på det som gällde under verksamhetsår 2022. I samband med faktakontroll har vi fått uppgifter från ekonomiavdelningen att under tiden som denna granskning har vissa delar i kommunens

resursfördelningsmodell justerat/uppdaterat. Den uppdaterade modellen kommer ligga till grund för resursutdelning till BUN inför budgetår 2024, därmed beaktas inte dessa uppdateringar/justeringar i denna granskning.

Rekommendationer

Med utgångspunkt i genomförd granskning rekommenderas **kommunstyrelsen**:

- att — i sitt beredningsansvar säkerställa att resurser tilldelas BUN av kommunfullmäktige, som ger nämnden förutsättningar att bedriva skolverksamhet så att skillnader mellan elevers förutsättningar uppvägs och en hög målpåfyllelse nås.
- att se över om principer, antagande och variabler som ligger till grund för beräkning av rambudget till BUN är relevanta med avseende på skolstruktur och övriga förutsättningar som råder idag.
- *(I samband med faktakontroll har vi fått information om att kommunens resursfördelning avseende BUN har justerats och den kommer ligga till grund för framräkning av budgetram till BUN från och med 2024. Bland annat används kostnadsunderlag från räkenskapsammandraget och att nyttjandegraden (förskolan och fritidshem) har tagit bort. I stället används antal invånare i respektive åldersgrupp som volym vid beräkning av ramtilldelning.*

Barn- och utbildningsnämnden rekommenderas

- att se över och vid behov förtydliga/justera ambitionsnivå (inkl. antal små-skolor) för nämnden/verksamheter.
- att föreslå kommunstyrelse/fullmäktige en översyn av kommunens nuvarande fördelningsmodell för att se om modellen i tillräcklig utsträckning beaktar skolstrukturen och det verkliga behovet inom BUN och dess verksamheter.
- att säkerställa att rektorer tilldelas tillräckligt med resurser så att de har möjlighet att uppfylla lagkraven, de politiska ambitioner/mål samt säkerställa god arbetsmiljö för sina medarbetare.
- att överväga att beakta fler faktorer vid fördelning av socioekonomiskt tillägg.

Granskning av resursfördelningen inom barn- och utbildningsnämnden | Sammanfattning

- att utveckla uppföljning och utvärdering av BUNs gällande resursfördelningsmodellens effekter på måluppfyllelse, likvärdighet samt arbetsmiljö för medarbetare.

Kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden: att säkerställa tillgången på ändamålsenliga lokaler som ger respektive skolenhet förutsättningar att i så hög grad som möjligt möta elevers behov av insatser inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Jönköping den 2023-03-30

DELOITTE AB

Revsul Dedic

Certifierad kommunal revisor

Sebastian Behrenz

Verksamhetskonsult

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Skolan och förskolan, liksom andra verksamheter inom skolväsendet, ska vara likvärdig. Skollagens portalparagrafer formulerar detta tydligt. "I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen." Vidare formuleras att alla, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet samt att utbildningen ska vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas. I efterföljande kapitel formuleras sedan att kommuner ska fördela resurser till skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Detta innebär bland annat att utbildningen ska vara kompensering och uppväga skillnader i barns och elevers bakgrund och förutsättningar.

Forskningen visar att resurstilldelningen har stor betydelse för skolans likvärdighet och elevernas resultat. Vidare, sättet att fördela pengar ska också främja en effektiv resursanvändning på skolorna, samtidigt som det är rektor som bedömer och avgör hur resurserna fördelas inom respektive skola. Hur resurser bäst fördelas är dock en komplex fråga. Det finns ingen universalmodell som fungerar överallt utan resursfördelningen måste formas av varje kommun för att anpassas till lokala förutsättningar.

Av officiell statistik framgår att Vaggeryds kommun under de senaste åren redovisar högre kostnad (kr/barn/elev) för förskolan och lägre kostnad för grundskolan jämfört med riket och jämförbara kommuner.

Med tanke på ovanstående bedömer revisorerna i Vaggeryds kommun det som angeläget att göra en granskning av barn- och utbildningsnämndens system för resursfördelningen till förskola och grundskola.

1.2 Syfte och avgränsning

Granskningens syfte är att undersöka och bedöma om barn- och utbildningsnämnden har ett ändamålsenligt system för resursfördelningen till förskola och grundskola. Granskningen har begränsats till nämndens resursfördelning till förskolan och grundskolan.

1.3 Revisionsfråga

Har barn- och utbildningsnämnden ett ändamålsenligt system för resursfördelningen till förskola och grundskola?

Underliggande frågeställningar

- Finns riktlinjer, strategidokument eller liknande som fastslår hur nämnden ska fördela sina resurser till respektive verksamhet?
- Vilka variabler/fördelningsgrunder/underlag eller dyl. ingår i nämndens modell för resursfördelning till förskola, grundskola och fritidshem idag?
- Beaktar fördelningen; *barnens och elevernas olika behov och förutsättningar? de politiska prioriteringarna? kommunens mål och god ekonomisk hushållning? oförutsedda händelser i resursfördelningsmodell?*
- Bedöms resursfördelningsmodellen som ändamålsenlig avseende enkelhet, tydlighet, förutsägbarhet och acceptans?
- Följs och analyseras resursfördelningsmodellens effekter upp av nämnden?

Metod och granskningsinriktning

Granskningen har genomförts genom *dokumentstudier, statistiska analyser* samt genom *intervjuer* med befattningshavare inom:

- Ekonomiavdelning
- Förvaltningsledning
- BUN presidium
- Flera rektorer från förskolor
- Flera rektorer från grundskolan.

Granskningen har delats in i följande sju faser:

- Planering av intervjuer.
- Samla fakta/underlag genom intervjuer och dokumentgranskning.
- Genomgång, sammanställning och analys av insamlat material. Vid behov komplettering med mer material.
- Framtagning av viktiga iakttagelser och rekommendationer samt svar på revisionsfråga.
- Rapportskrivning inkl. sakavstämning.
- Presentation av granskning till revisorer.
- Godkänd rapport skickas till berörda nämnder & revisorer.

1.4 Revisionskriterier

Kommunallagen, Skollagen, läroplanen samt stödande skrifter från Skolverket och SKL samt ev. interna styrdokument inom området.

Alla elever i skolan har enligt skollagens 1 kap § 8-9 rätt till en likvärdig utbildning av hög kvalitet oavsett vilken skola de går på, oberoende geografisk hemvist och socioekonomiska förhållanden. I enlighet med skollagens 1 kap § 4 ska utbildningen ta hänsyn till elevernas olika behov. Elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevers förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser, i enlighet med kap 3 § 3.

Kommuner ska enligt 2 kap § 8 a fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter elevernas olika förutsättningar och behov. Det innebär att kommuner har en skyldighet att ta reda på hur det ser ut i kommunen och fördela medel därefter. Rektorer ska i sin tur besluta om sin enhets inre organisation

och ansvara för att fördela resurser inom enheten efter elevernas olika förutsättningar och behov, i enlighet med 2 kap § 10 i skollagen. Lagen anger inte närmare hur resursfördelningen för de egna kommunala skolorna ska ske.

De faktorer som, enligt SKL, ofta används av kommuner för att fördela resurser och som dessutom har belagda samband med elevernas resultat är främst följande: Föräldrarnas utbildningsbakgrund samt migrationsbakgrund.

Skolverket bedömer att det inte är möjligt att identifiera det för alla kommuner mest effektiva resursfördelningssystemet. Skolverket fastställer dock att en framgångsrik resursfördelning lyckas med att fördela resurser till de områden och skolor som behöver dem mest, att göra utbildningen likvärdig och att få fler elever som når grundskolans mål.

1.5 Kvalitetssäkring

Kvalitetssäkring har skett genom Deloitte's interna kvalitetssäkringssystem. Rapporten har även kvalitetssäkrats av de intervjuade personerna.

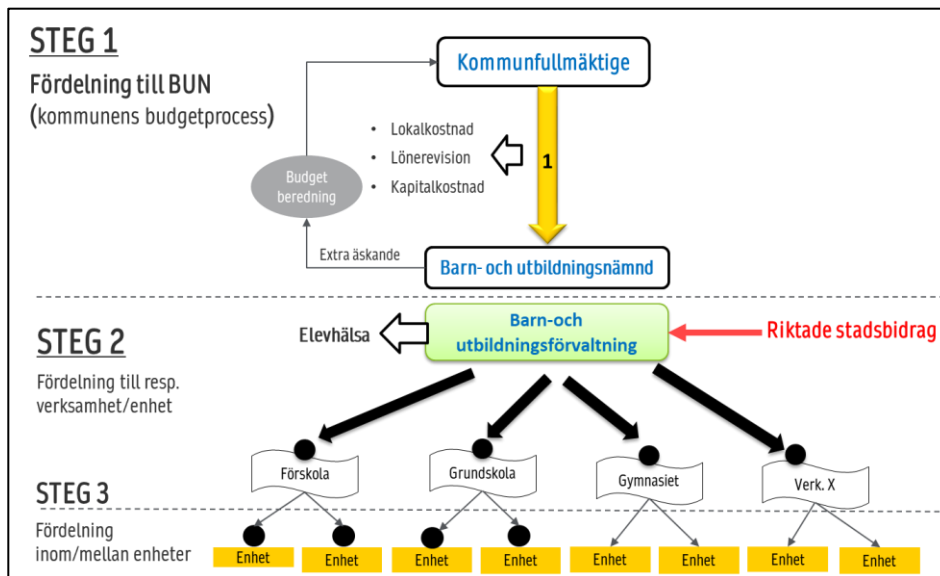
2. Granskningsresultat

Utifrån genomförda intervjuer och granskat material har en övergripande beskrivning av Vaggeryd kommuns resursfördelning till förskolan och grundskolan gjorts nedan. De iakttagelser och rekommendationer som framkommit till följd av intervjuer och dokumentstudier redogörs under den rubrik som ansetts mest lämpligt.

2.1 Resursfördelning till/inom barn- och utbildningsnämnden

Framräkning av den slutliga tilldelningen till respektive skolenhet i Vaggeryds kommun genomförs i tre olika steg, enligt figur 1 nedan.

Figur 1

Första steget avser framräkning av budgettram till barn- och utbildningsnämnden (BUN), andra steget avser nämndens fördelning till respektive skolenhet och steg 3 avser rektorernas ev. omfördelningen av tilldelade resurser mellan skolenheter. Noterbart är att olika resursfördelningsmodeller tillämpas i steg 1 och steg 2.

2.1.1 - Framräkning av budgettram till BUN (Steg 1)

Vaggeryds kommun har inte som utgångspunkt ett kontinuerligt budgetarbete som förs utanför budgetberedningen utan budgetbehov samlas i en beslutad arbetsordning för budgetberedning (budgetprocess).

Utgångspunkten i kommunens fördelningsmodell är att verksamhetskostnaderna eller de administrativa kostnaderna inte ska öka. En revidering av modellen ska enligt uppgifter inte medföra att de löpande kostnaderna blir högre än dagens modeller. Vidare, uppges att modellen inte inrymmer tröskeleffekter som innebär att små förändringar i de förklarande variablerna ger stora fördelningsutslag som inte motiveras av verkliga kostnadsförändringar för verksamheten.

Steg för steg metoden

Resursfördelningen till BUN grundar sig i ett antal huvudparametrar, vilket är volym- och befolkningsbaserad ersättning, strukturförändringar, politiska prioriteringar och effektivisering.

Årets tilldelning har sin utgångspunkt i föregående årsbudget samt eventuella uppräknings och/eller nedräkningar med avseende på; utfall i resursfördelningsmodell, central lönepott, strukturförändringar, kapitaltjänstkostnader, politiska prioriteringar samt av rättelser. Det mesta som har med prisökningar och annat att göra tas ställning till utanför resursfördelningsmodellen (hanteras centralt), såvida det inte har med själva verksamheten att göra. Bland annat lönerrevisionen, kapitaltjänstkostnader, lokalkostnader.

Om det finns behov för mer pengar än det som tilldelas genom resursfördelningsmodellen hanteras detta separat i budgethandlingen då det är ett politiskt ställningstagande där ett beslut behöver tas för att en ökad satsning ska göras. Skulle det förekomma ett utökat behov faller det in under politiska prioriteringar, dvs blir något som nämnden själva behöver äska för/kommunicera till budgetberedningsgruppen. Med

behov i detta fall menas behov för att nå lagstiftningens krav, behov för att minska nämndrisken (klara grunduppdraget) samt behov för att höja ambitionsnivån (politiska målsättningar, medarbetarperspektiv, brukarperspektiv). Ev. politiska prioriteringar som sträcker sig över flera år hanteras även i fortsättningen utanför resursfördelningsmodellen.

I den tilldelad budgetram ingår ej ev. riktade stadsbidrag. Det är upp till nämnden att ansöka, hantera och nyttja ev. riktade stadsbidrag själva.

Nämnderna förfogar över tilldelad ram och prioriterar utifrån sitt uppdrag hur resurserna ska fördelas på programområden.

För framräkning av total budgetram tillämpas en s.k. "steg för steg metoden". Modellen består av 8 olika steg, se tabell till höger.

Resursfördelningsmodell (steg 2 i steg- för- steg metoden)

Det resursfördelningsmodellen som tillämpas för BUN är en s.k. volym- och befolkningsbaserad resursfördelningsmodell, dvs. vad befolkningen ger i pengar till olika verksamheter (exkl. lönerrevision, lokalkostnader och kapitalkostnader).

Fördelningen baseras på volymförändring (befolkningsstatistik och förväntad nyttjandegraden) samt ersättningsbelopp (pris per elever eller per barn).

Utgångspunkten är volymförändring mellan åren (samt ersättningsbelopp per barn/elev för respektive åldersgrupp. Volymerna baseras på prognoserad befolkning i januari – innehavande år. Inga justeringar/tillägg/avdrag sker under innehavande år. Vid "större" avvikelser i prognosen justeras detta år efter.

Ersättningsbelopp per barn/elever består med övervägande del av ersättning för personalkostnad.

Personalkostnad baseras på fastställd personaltätheten (= antal barn(elever) per tjänst (personal) samt genomsnittlig lönekostnad för respektive personalkategori. Ersättningsbelopp varierar mellan olika verksamheter. Hur stort belopp det blir beror på vad vilka faktorer/parametrar som utgör grunden vid framräkning av belopp.

I steg-för-steg metoden tillämpas en delmodell för framräkning/beräkning av ersättning till respektive åldersgrupp (verksamheter) enligt nedan; 1-5 åringar (förskola), 6 åringar (förskoleklass), 6- 11 åringar (fritidshem), 7-15 åringar (grundskola) och 16-19 åringar (gymnasieskola).

Steg	Beskrivning
1. Utgångspunkt	Slutlig budget för föregående år till utgångspunkten kan en kompletteringsbudget beslutas i juni.
2. Resursfördelningsmodell	Olika delmodeller för: förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, gymnasieutbildning.
3. Lönerrevision (Central lönepott)	Nämnden kompenseras för de löneöversyner som görs genom utfördelning från kommunens centrala lönepott. Utrymme för beräknade löneökningar är budgeterade centralt och fördelas till nämnden när löneöversynen är klar. I denna pott finns också avsatt visst utrymme för särskilda satsningar.
4. Strukturförändring	Ökningar/minskningar i nämnds budgetram pga. förändringar i lagar och regler. Ev. omvärldsfaktorer som föranlett ramjustering. Specialdestinerade statsbidrag som fördelas vidare till utförarnämnd, i de fall staten fördelat statsbidraget till kommunen via det generella statsbidragssystemet. Förändringar i PO-pålägget kompenseras. Likaså kompenseras interna hyror mellan fastighetsenheten och resp. hyresgäst baserat KPI i januari.
5. Kapitaltjänst	Förändring av nämndernas ram för avskrivningar och ränta kompenseras fullt ut efter att bokslut färdigställts. Sker året efter investeringsåret. Ingår intern ränta.
6. Politiska prioriteringar	Utöver det som fördelats till nämnden övriga kolumnen i steg för steg modellen kommunicerar nämnderna under vården i dialog med budgetberedning sina ökat behov och kvalitetshöjande reformer.
7. Rättelser	Rättelse av kostnader för vilka ramtilldelning skett i tidigare budgetar men där medel av organisatoriska skäl flyttats mellan nämnder.
8. Effektiviseringskrav	Uppdrag från kommunfullmäktige till nämnderna att komma med förslag på handlingsplan med effektiviseringsåtgärder som motsvarar effektiviseringskravet.
= TOTAL BUDGET	Slutlig budgetram exkl. riktade bidrag

Då vi i denna granskning fokuserar på förskolan, grundskolan F-9 samt fritidshem redogörs nedan kortfattat för de faktorer, variabler och antagandet som ligger till grund vid framräkning av total ersättning för dessa verksamheter.

Förskolan

Följande variabler/parametrar tas det hänsyn till vid allokering av resurser till förskolan:

- Volymförändring i antal barn från föregående budgetår (efterfrågan).
- Ersättning årsarbetare per barn (årsarbetare per barn*genomsnittlig årskostnad per årsarbetare).
- Ersättningsbelopp övriga resurser (kompetensutveckling per barn, förskolechef per barn, material och utrustning per barn, portionskostnad per barn, administration per barn och avgifter för barnomsorg).

Total ersättning beräknas enligt: = Volymförändring * [Personalkostnad per barn + tilläggsbelopp-övriga resurser].

Ersättningsbelopp per barn i förskolan uppgick till totalt 133 tkr för 2022. Beloppet baseras på följande;

- Personalkostnad* : 105 tkr/barn
- Ersättningsbelopp övriga resurser : 8 tkr/barn.

* Personalkostnad baseras på: personaltäthet, 5 barn/pedagog samt genomsnittlig årskostnad på 516,2tkr/åa.

Noterbart är delmodell för förskolan beaktar inte socioekonomiskt faktor, särskilt tillägg för särskilt stöd eller/och småskolor. Modellen beaktar inte heller storlek på barngrupper, kompetensnivå för förskolelärare.

Förskoleklass

Följande variabler/parametrar tas det hänsyn till vid allokering av resurser till förskoleklass:

- Volymförändring i antal barn från föregående budgetår (efterfrågan).
- Ersättningsbelopp per elev.

Total ersättning beräknas enligt: = Volymförändring * Ersättningsbelopp per förskoleelev.

Ersättningsbelopp per elev i förskoleklass uppgick till 40 tkr för 2022.

Det är oklart vad ersättningsbelopp per elev baseras på, förutom att prognoserad nyttjandegraden för förskoleklass uppgår till 100%. Noterbart är delmodell för förskoleklass beaktar inte socioekonomiskt faktor, särskilt tillägg för särskilt stöd eller/och småskolor.

Grundskolan 1-9

Följande variabler/parametrar tas det hänsyn till vid allokering av resurser till grundskolan 1-9:

- Volymförändring i antal elever från föregående budgetår (efterfrågan).
- Ersättning årsarbetare per elev (årsarbetare per elev*genomsnittlig årskostnad per årsarbetare).
- Ersättningsbelopp övriga resurser (utrustning till pedagoger, kompetensutveckling, lärarverktyg och måltider exklusive personal, måltidspersonal, SYV, chefer, skolbibliotekspersonal, elevvård och hälsovård, modersmål lärare, assistenter centralt, administration och övriga personalgrupper).
- Ersättning för socioekonomiska faktorer (utländsk bakgrund och utbildningsnivå).
- Ersättning för tidiga stödinsatser.
- Bidrag till små enheter.

Total ersättning beräknas enligt: = Volymförändring * [personalkostnad per elev + tillägg för övriga resurser + tillägg för socioteknisk faktor + tillägg för tidiga insatser + bidrag till små enheter].

Ersättningsbelopp per elev i grundskolan 1-9 uppgick till 77 tkr för 2022. Beloppet baseras på följande;

- Personalkostnad* : 49 5 tkr/elev
- Ersättningsbelopp - övriga resurser : 22,4 tkr/elev.
- Tillägg - Socioekonomiska faktorer : 3,5 tkr/elev.
- Tillägg - Tidiga stödinsatser : 0,6 tkr/elev.
- Bidrag till små enheter : 1,0 tkr/elev.

* Personalkostnad baseras på: Personaltäthet, 11.6 elever/lärare samt genomsnittlig årskostnad på 574,3 tkr/åa.

BUN får ett bidrag för små-enheter på 1 tkr per elev. Det är oklart vad detta belopp baseras på. Det är även oklart huruvida beloppet motsvara det faktiska behovet. Enligt uppgifter ska försocialekonomiska tillägget motsvara drygt 10% av den totala tilldelningen. För år 2022 motsvarar den drygt 5%.

Fritidsverksamhet

Följande variabler/parametrar tas det hänsyn till vid allokering av resurser till fritidsverksamhet:

- Volymförändring i antal elev från föregående budgetår (efterfrågan).
- Ersättningsbelopp per elev

Total ersättning beräknas enligt: = Volymförändring * Ersättningsbelopp per elev.

Ersättningsbelopp per elev i förskoleklass uppgick till 27 tkr för 2022 (oklart vad beloppet baseras på, förutom att prognoserad nyttjandegraden uppgår till 60%).

Det är oklart vad ersättningsbelopp per elev baseras på, förutom att prognoserad nyttjandegrad avseende fritidsverksamhet uppgår till 60%. Noterbart är delmodell för fritidsverksamhet inte beaktar socioekonomisk faktor, särskilt tillägg för särskilt stöd eller/och småskolor.

Jämförelse mellan ersättningsbelopp och redovisad kostnad

För att få en uppfattning om fördelningsmodellens "träffsäkerhet" har gjort en jämförelse mellan ersättningsbelopp och redovisad kostnad per barn/elev i resp. verksamhet. Då det saknas kostnader för 2022 har ersättningsbelopp för 2022 genomförts med redovisad kostnad för 2021. I bilaga A presenteras en detaljerad kostnadsutveckling ink. jämförelse med liknade kommuner inom respektive verksamhet.

Förskolan: Ersättningsbelopp per för år 2022 uppgick till totalt 113 tkr/ förskolebarn. Av officiella uppgifter framgår att personalkostnad och övriga kostnader uppgick till totalt 142,4 tkr per förskolebarn, dvs. en skillnad på drygt 30 tkr/förskolebarn.

Förskoleklass: Ersättningsbelopp för år 2022 uppgick till 40 tkr/elev. Redovisad personalkostnad och övriga kostnad för år 2021 uppgick till totalt 55 tkr/elev, dvs. en skillnad på drygt 15 tkr/elev.

Grundskolan 1-9: Ersättningsbelopp för år 2022 uppgick till 77 tkr/ elev. Total redovisad kostnad (Enligt officiella uppgifter) uppgick 2021 till total kostnad (exkl. lokalkostnad) till 94,7 tkr/elev, dvs. en skillnad på drygt 18 tkr/elev.

Fritidsverksamhet: Ersättningsbelopp för år 2022 uppgick till 27 tkr/elev, vilket är drygt 16,5 tkr lägre än redovisad personalkostnad och övriga kostnad per elev år 2021.

Då samtliga ersättningsbelopp är lägre (enligt officiella uppgifter) indikerar detta att ersättningsbeloppen är låga relativt de faktiska kostnaderna. Detta indikerar vidare att det sker stora omprioriteringar och omfördelningar av tilldelad budgetram inom BUN. Av denna anledning är det svårt att bedöma träffsäkerhet av kommunen resursfördelningsmodell.

2.1.2 - Resursfördelning till skolenheter (Steg 2)

I kapitel 2.1.1 beskrevs kommunövergripande resursfördelningsmodell (steg 1) och i detta kapitel redogörs för resursfördelningsmodell som används av BUN för fördelning av resurser till respektive skolenhet.

Riktlinjer

Det finns riktlinjer och anvisningar för hur tilldelad budgetram (inkl. riktade statsbidrag) ska fördelas till inom BUN. Vid resursfördelningen utgår förvaltningen från ett antal nyckeltal (se figur 2 nedan). Nyckeltalen är styrande och tas upp i samband med nämndens fastställande av programbudgeten.

Figur 2

Verksamhet	Beskrivning	2019 Inkl statsbidrag	2020 Inkl statsbidrag	2021 Inkl statsbidrag	2022 Inkl statsbidrag
Kosten	Portionskostnad (referensportion):	34,80 kr	35,15 kr	35,55 kr	35,85 kr
	Råvarukostnad/portion (referensportion):	11,65 kr	12,04 kr	12,45 kr	11,40 kr
Förskola	Barn per avdelning (genomsnitt över året)	15,2	15,4	15,9	15,9
	Barn per pedagog (genomsnitt över året)	5,0	5,2	5,4	5,4
Grundskola F-9	Barn per pedagog i Fritidshem (genomsnitt över året)	17,5	16,8	16,9	17,5
	Elever per personal inom elevhälsa	96	84	85	88
	Elever per lärare 1-9 (inkl. specialpedagog)	11,4	11,6	11,7	11,7
	Elever per personal (totalt)	7,5	7,6	7,8	8,0
Gymnasieskola	Elever per lärare (inkl. specialpedagog)	9,8	10,4	10,8	10,8
	Andel elever eget gymnasium	62%	62%	60%	60%

Utöver nyckeltal styrs resursfördelningen indirekt, enligt förvaltningen även genom själva organisationen där skolornas och förskolornas storlek, läge och faciliteter påverkar resurserna.

Riktade statsbidrag

Riktade statsbidragen ingår inte i budgetram från kommunfullmäktige. Det är upp till nämnden att besluta om, och i så fall vilka riktade statsbidrag ska sökas och användas.

Enligt uppgifter är det framför allt tjänstemän som fattar beslut kring bidrag. Den totala storleken på riktade bidrag till förskolan och grundskolan varierar från år till år. Dessutom varierar ändamålet för vilka dessa bidrag kan/får användas.

Då nämnden ansvarar för vilka bidrag ska sökas ansvarar nämnden även för hantering av variationer avseende riktade bidrag. Enligt uppgifter består nämndens totala budget till 8-12% av riktade statsbidrag.

Socioekonomiska tillägget

Det totala socioekonomiska tillägget uttrycks i antal heltidstjänster per år och verksamhet. Enligt uppgifter har nämnden genom tidigare beslut fastställt att en viss del, ca 10 % för grundskolan, skall vara socioekonomiskt knutet (vi har inte tagit del av beslutet).

Fördelningen av det socioekonomiska tillägget baseras på två faktorer: utländsk bakgrund samt föräldrarnas utbildningsnivå. Faktorerna viktas olika mycket för förskolan och grundskolan. Förvaltningen har valt att inte använda sig av SKR:s socioekonomiska index vid fördelningen. Det totala socioekonomiska tillägget fördelas på gruppnivå genom grundtilldelningen. Rektorerna beslutar därefter hur tillägget används inom rektorsområdet.

I bilaga D redovisas andel barn/elever med utländsk bakgrund och andel elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning i Vaggeryds kommun under 2016-2021. Andel elever med utländsk bakgrund har varit lägre och andel elever vars föräldrar har eftergymnasial utbildning högre i Vaggeryds kommun än i jämförbara kommuner. Det förefaller därför att Vaggeryds kommun har gynnsammare socioekonomiska förutsättningar än jämförbara kommuner.

Resursfördelningsmodell (BUN)

Den nuvarande BUNs resursfördelningsmodellen har använts i ungefär fem år.

Som stöd för framräkning ersättning till respektive skolenhet används en mycket detaljerad och relativt avancerad "Excel-snurra" (s.k. Excellboken), se exempel i bilaga F. Excel-snurran används även för att simulera olika scenarier/antagandet i samband med fördelning.

Med hjälp av Excellboken beräknas först total antal tjänster till respektive skolenhet, därefter översätts tjänsterna till pengar. Den totala tilldelningen beror på total antal tjänster samt ersättning per personalkategorin (medellön för personalkategorin). Ersättningen fördelas direkt enheter/rektorer. Elevhälsa hanteras centralt.

Som stöd för framräkning av ersättningen till enheterna finns en detaljerad beskrivning av arbetsgången.

Nedan redogörs för fördelningen av resurser till förskola och grundskola (inkl. förskoleklass och fritidshem).

Till förskolan

Antal barn

Arbetet börjar med prognostisering av *antal barn* över kalenderåret. Utfall för 2022 redovisas i tabell nedan.

BEFOLKNINGSPROGNOS	Utfall 2022
Prognoserad antal befolkning i ålder 1-5 år	972
Prognoserad andel inskrivna barn 1-5 år i förskolan under 2022	89,3%
Prognoserad antal inskrivna i kommunal regi	728

Antal avdelningar

Därefter framställs *antal* avdelningar för kategorierna små, mellan och stora barn. Se nedan för utfallet för 2022;

KATEGORIER	Riktlinjer gruppstorlek per kategori exkl. statsbidrag.		Prognoserad antal avdelningar år 2022
	VT 2022	HT2022	
Kategori 1 (småbarn)	13,2	11,2	13
Kategori 2 (mellan)	17,1	15,2	16
Kategori 3 (stora)	19,2	17,0	19
Antal barn per avdelning.	15,7		48

Enligt ovan baserades fördelningen under 2022 på 15,7 förskolebarn per avdelningen. Notera att enligt nämndens riktlinjer (se tidigare tabell med nyckeltal) ska antal förskolebarn per avdelning inkl. statsbidrag ligga på 15,9 barn/avdelning (genomsnitt över året). Ovan beräknat antal är exkl. statsbidrag.

Antal tjänster

När antalet barn och antal avdelningar har fastställts, sker fastställande av antal tjänster. Enligt nämndens riktlinjer går det åt mellan 2,6-2,8 pedagoger per avdelning, beroende på kategorin, se nedan.

Personalgrupp	Riktlinje Antal pedagoger/avdelning	Total antal pedagoger		Notering Personaltäthet (barn/pedagog)
		VT 2022	HT2022	
Pedagoger kategori 1 (pers./avd.)	2,7	49,5	43,7	4,5
Pedagoger kategori 2 (pers./avd.)	2,8	43,6	40,4	5,8
Pedagoger kategori 3 (pers./avd.)	2,6	41,8	40,1	7,0
<i>Genomsnitt</i>	<i>2,7</i>	<i>46,6</i>	<i>42,1</i>	<i>5,7</i>

Notera att enligt nämndens riktlinjer (se tidigare tabell med nyckeltal) ska antal förskolebarn per pedagog inkl. statsbidrag ligga på 5,4 barn/avdelning (genomsnitt över året). Ovanberäknat antal är exkl. statsbidrag. Enligt uppgifter har "antal pedagoger per avdelning" varit samma sedan modellen infördes för 4 år sedan.

Tillägg - småenheter

Till förskoleverksamheten avsätts en små-enhet "peng". Under 2022 motsvarade tillägget totalt 0,9 tjänster. Hela tilldelningen gick till förskolan i Klevshult.

Tillägg - socioekonomi

I detta steg fördelas det socioekonomiska tillägget. För förskolan viktas utlandsbakgrund till 80% och föräldrarnas utbildningsnivå till 20%. Det totala socioekonomiska tillägget under år 2022 uppgick till 13,7 tjänster. Samtliga förskolor fick ta del av socioekonomiskt tillägg under 2022, dock olika mycket. Den enhet som fick minst, fick 0,04 tjänster och den som fick mest fick 2,43 tjänster.

Socioekonomiska resurser	Totalt 2022	Min per skola	Snitt per skola	Max per skola
Personal (åa)	13,7	0,04	0,96	2,43
Pengar (mnkr)	7	0,02	0,39	1,24

Tillägg - Stödresurser

Resurser för barn med särskilt stöd finns hos verksamhetschefen. Det är verksamhetschefen som tillsammans med specialpedagoger bestämmer vilka förskole-rektorer ska ta del av stödresurser. Enligt förskole-rektorer motsvarar budgeten för barn med särskilt stöd två tjänster.

Tillägg - Statsbidrag

I detta steg fördelas riktade statsbidrag. Bidragen fördelas utifrån vad de är till för. År 2022 fördelades 668 000 kr i riktade statsbidrag till 8 förskolor. Minsta beloppet var 4 tkr och högsta 9 tkr per förskola.

Bidrag	År 2022	Min per skola	Snitt per skola	Max per skola
Statsbidrag	668 000 kr	4 000 kr	19 600 kr	109 000 kr

Justering mot ekonomiska mål

Beräknat antal tjänster jämförs med målvärde. Vid avvikelse sker justering, upp eller ner. Under 2022 har justeringen med mellan - 0,2 och + 0,8 tjänster/skolenhet gjorts i 15 av 17 förskolor.

Löpande anpassningar

Enligt uppgifter sker det löpande anpassning under året utifrån tillväxt och statsbidrag.

Utfall 2022

I figur 3 nedan redovisas resursfördelning per rektorsområde för år 2022. Figuren innehåller även en beräknad ersättning per barn både totalt och per typ av resurs.

Figur 3

	Rektor 1	Rektor 2	Rektor 3	Rektor 4	Rektor 5
Total tilldelning/rektor	21 642 416 kr	21 717 092 kr	17 988 603 kr	16 749 214 kr	17 633 317 kr
Total tilldelning/elev	125 101 kr	130 826 kr	125 794 kr	127 857 kr	125 059 kr
<i>Varav</i>					
Personal/elev	100 299 kr	104 407 kr	105 513 kr	101 656 kr	105 844 kr
Lokal+kapital/elev	13 913 kr	13 301 kr	10 608 kr	16 756 kr	7 315 kr
Måltid/elev	10 115 kr	11 263 kr	10 903 kr	9 715 kr	9 797 kr
Övriga/elev	773 kr	1 855 kr -	1 230 kr -	270 kr	2 103 kr
Total antal elever	173	166	143	131	141
Antal enheter	3	3	4	3	4
Antl barn per enhet (min- medel-max)	34 -58-94	47-55-92	4-37-94	34 -44 -51	8 -35 -94

Till grundskolan F-9 samt fritidsverksamhet

Nedan redovisas fördelning av resurser till förskoleklass, grundskola 1-9 samt fritidsverksamhet.

Antal elever

Arbetet börjar med prognostisering av antal elever över kalenderåret samt var de kommer gå i skola. Nedan redovisas prognoserad antal elev under 2022.

ELEVANTAL	Prognoserad antal 2022 (helår)
Förskoleklass	201
Årskurs 1-9	1657
Fritidshem	644

Fastställande av grundbemanning

Antal lärare åk 1-9

Med utgångspunkt i timplaner och gruppstorlekar fastställs antal lärare per årskull 1-9. I tabellen nedan redovisas total antal lärare åk 1-9 för år 2022.

LÄRARE	år 2022
Total antal lärare åk 1-9	116,3

Intervjuade grundskolerektorer menar att tidsplaner som används vid fördelningen till grundskolor inte matchar verkligheten. Exempelvis baseras ersättning på 18 elever per klass/grupp, men flera skolor har inte möjlighet att ha 18 elever i samma lokal, i stället krävs fler mindre grupper och därmed fler personal. Vidare, vissa skolor har inte så många elever att de kan organisera sin undervisning i enlighet med nämndens riktlinjer.

Övrig personal år 1-9

Därefter fastställs antal övrig personal (Ledning, administratör, SYV, skolsköterska, kurator, specialpedagog, fritidsledare och elevassistenter/elevcoach/resurs).

Vår genomgång av "Excellboken" visar att för de flesta av ovannämnda personalkategorier har antal tjänster per rektorsområde legat på samma nivå sedan modellen infördes dvs. 2018.

I tabellen nedan redovisas total antal övriga tjänster (övrig personal) för år 2022, per personalkategori, totalt och snitt per rektor och per enhet. Även variationen i antal övrig personal mellan olika rektorer och enheter redovisas i tabellen nedan.

ÖVRIG PERSONAL åk 1-9	Total antal tjänster för hela förskoleverksamhet	Per rektor	Per enhet
Ledning	7,1	0,7 - 1,0 - 1,8	0,03 - 0,54 - 1,8
Administratör	6,0	0,5 - 0,9 - 1,0	0,03 - 0,46 - 1,0
SYV	1,2	2 högstadieskolor (0,7 + 0,5)	
Skolsköterska	4,6	0,5 - 0,7 - 1,0	0,02 - 0,35 - 1,0
Kurator	5,7	0,5 - 0,8 - 1,0	0,02 - 0,43 - 1,0
Specialpedagog	10,7	0,9 - 1,5 - 2,0	0,09 - 0,82 - 2,0
Fritidsledare	2,4	2 högstadieskolor (1,35 + 1,0)	
Elevassistenter/elevcoach/resurs	13,1	0,8 - 1,8 - 2,5	0,0 - 1,0 - 2,5
S: a övriga	50,5	6,0 - 7,2 - 8,6	0,2 - 3,9 - 8,6

Tillägg - socioekonomi.

För grundskolan viktas utlandsbakgrund till 70% och föräldrarnas utbildningsnivå till 30% vid fördelning av socioekonomiskt tillägg. Noterbart är dock att under år 2022 har endast utlandsbakgrund använts som faktor vid fördelning av socioekonomiska tillägget (oklart varför!). Totalt fördelas under år 2022 totalt 10,1 heltidstjänster i socioekonomiskt tillägg till respektive grundskolor. 6 av 13 grundskolor fick ta del av socioekonomiskt tillägg. Fem skolor fick ca 1,2 mnkr och en skola fick ca 0,22 mkr.

Tillägg - Politiska prioriteringar.

I det här steget fördelas ev. tillägg för politiska prioriteringar. Storlek på tillägget för politiska prioriteringar varierar mellan åren, men är generellt relativt låg (vissa år fanns inget att fördela). År 2022 motsvarade politiska prioriteringar två tjänster. En skola fick en tjänst och två skolor fick halv tjänst var.

Tillägg - statsbidrag

I detta steg sker fördelning av riktat statsbidrag. Enligt "Excellboken" fördelades under 2022 totalt 10,1 tjänster. Samtliga grundskolenheter fick ta del av statsbidraget, mellan 0,04 och 1,79 heltidstjänster.

Övriga tillägg

Vi noterar att under 2022 fick 10 grundskolor ta del av ett extra tillägg avseende tidiga insatser åk 1-3. Vi noterar även att 5 grundskolor fick ta del av tillägg för extra lärare.

Nedan redovisas total antal tjänster för grundskolan åk 1-9.

Tjänster	Antal
Lärare	130
Övrig personal	50,5
S: a personal, åk 1-9,	180,5

Personal - förleklass och fritidshem

När antal personal inom 1-9 har fastställts, fastställs antal tjänster inom förskoleklass och fritidsverksamhet. Det socioekonomiska tillägget för fritids uppgår till 2 mnkr och för förskoleklass till 0,5 mnkr.

Enligt "Excellboken 2022" baseras tilldelningen till fritidshem och förskoleklass på att antal per årsarbete (14,5 elever/personal för förskoleklass samt. 16,9 elever/personal för fritidshem. I tabellen nedan redovisas utfall för 2022.

	Antal tjänster år 2022
Personal för förskoleklass	13,5
Persona för fritidshem	37,3

I tabellen nedan redovisas total antal personal inom grundskolan F-9 och fritids år 2022 innan justering mot ekonomiska mål.

	Antal tjänster år 2022
Personal åk 1-9,	180,5
Personal, förskoleklass	13,5
Personal, fritids	37,3
Personal, totalt	231,3

Justering mot ekonomiska mål.

Beräknat antal tjänster jämförs med målvärde. Vid avvikelse sker justering, upp eller ner. Under 2022 har antal personal efter justeringen minskat med 15,4 tjänster.

Personal	Justering
Förskoleklass	+1,9 tjänster
Grundskolan 1-9	- 16,4 tjänster
fritids	- 0,9 tjänster
Total justering	- 15,5 tjänster

2.1.3 Fördelning inom rektorsområden (steg 3)

Rektorerna har möjlighet att omfördela tilldelade resurser inkl. socioekonomiskt tillägg mellan enheter som de ansvarar för. Rektorerna kan och i vissa fall måste ta bort tjänster för att nå budgetmål. Om en rektor väljer att anställa någon med högre lön måste de spara på något annat. Rektorerna kan även omfördela resurser sinsemellan.

Enligt uppgift flyttar rektorerna löpande resurser mellan enheter för jämnare fördelning. Noterbart är även att verksamhetschef har visst mandat att flytta bidrag mellan rektorernas ansvarsområden i förskolan men inte grundskolan.

2.2. Vilken bedömning av nuvarande resursfördelningsmodellen och resursfördelning gör ekonomiavdelning, BUN presidium, skolledning samt rektorer inom förskolan och grundskolan?

För att ta reda på vilken bedömning av nuvarande resursfördelningsmodell som ekonomiavdelning, BUN, förvaltningen och rektorer gör har vi dels genomfört intervjuer med utvalda politiker, tjänstemän och rektorer, dels genomfört en webbenkät med samtliga rektorer inom förskolan och grundskolan. I detta avsnitt redovisas de viktigaste iakttagelser från intervjuer och webbenkät.

Iakttagelse från intervjuer med ekonomiavdelning

Enligt representanten från ekonomiavdelningen är kommunens nuvarande resursfördelningsmodell ändamålsenlig och "tjänar sitt syfte väl". Ingående variabler är väl genomarbetade och modellen bygger på en gedigen och avancerad analys för att fånga volymförändringar.

Modellen tar enligt ekonomiavdelningen hänsyn till tröskelkostnader samt merkostnader för "små-enheter". Nämnden ersätts för halvfasta kostnader och andra tillägg genom grundtilldelningen som normalt behöver äskas särskilt i de flesta andra kommuner. Trots detta har nämnden ändå möjlighet att vid behov äska ytterligare pengar (s.k. politiska prioriteringar) även för de delar som de redan ersätts med genom grundmodellen. Ekonomiavdelningen menar att nämnden är överkompenserad genom grundtilldelningen.

Utöver ramtilldelningen från kf har nämnden möjlighet att söka riktade statsbidrag. Det är upp till nämnden att besluta om vilka bidrag de vill söka samt hur de ska användas.

Enligt uppgifter samarbetar ekonomiavdelningen med förvaltningschef vid fastställande av "prislapp" på de olika variabler som ingår i resursfördelningsmodellen. Förvaltningsledningen menar dock att detta gjordes när den nya modellen infördes 2017 och därefter har "prislappen för de olika variablerna legat kvar på samma nivå.

Det finns inget krav på att nämnden måste tillämpa samma fördelningsprinciper, variabler och parametrar vid resursfördelningen inom nämnden som kommunfullmäktige använder sig av. Nämnden har den fulla friheten att fritt fördela, omfördela och disponera tilldelad budgetram så som de vill.

Ekonomiavdelning uppger att de har förståelse för att BUN anser att budgetramen inte harmoniserar med faktiskt behov men nämnden känner till planeringsföretsättningar redan i mars (förutom politiska satsningar). Politikerna i BUN måste ta större ansvar. Om de anser att tilldelad ram är snäv måste nämnden

anpassa verksamhet så att den bedrivs inom de ekonomiska ramarna. Om nämnden väljer en högre ambitionsnivå än vad tilldelningen utgår ifrån måste de effektivisera för att finansiera ökad ambitionsnivå.

Enligt ekonomiavdelningen har kommunfullmäktige inte ställt några effektiviseringskrav på BUN på länge.

Iakttagelse från intervjuer med BUNs presidium

BUN presidium anser att kommunens resursfördelningsmodell (budgetprocessen) inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till aktuella behov inom skolverksamheten samt omvärldsfaktorer som påverkar skolan. Till exempelvis beaktas inte barnens tid på förskolan, utan nämnden ersätts med kronor per barn. Idag är barn längre tid i förskolan jämfört med tidigare, längre öppettider kräver mer personal. Nuvarande resursfördelningsmodell har inte ändrats/uppdaterats sedan den infördes 2018,

Presidium menar att nuvarande resursfördelningsmodell saknar "krockkuddar" och är inte flexibel. Den enda sättet för BUN att påverka utfallet är genom extra äskande i form av politiska prioriteringar. Politiska satsningar är dock en mycket liten del av budget och märks knappt av verksamheterna. Exempelvis äskade nämnden drygt 12 mnkr inför 2022, men fick endast 2,5 mnkr. Under vissa år har nämnden inte fått några pengar för politiska prioriteringar även om de har äskat pengar. Enligt presidiet är budskapet från ekonomiavdelningen "att det inte finns pengar – så äska inte för mycket - ni får inte".

Presidiet uppger att det finns viss oro över att det inte finns en förståelse för att det behövs mer pengar för att hålla standarden som önskas.

Det saknas även förståelse för konsekvenser av småskaligheten. Större enheter/skolor drabbas då resurser går till småskolor. Även om nämnden får viss ersättning för "små-enheter", motsvarar ersättningen inte det faktiska behovet. Bristande resurser gör att rektorer och lärare sliter och ställer upp för varandra. Rektorer åker runt för att öppna och stänga skolor. Presidiet menar att de faktiska konsekvenserna (kostnader, likvärdighet för elev och arbetsmiljö) av småskaligheten inte utretts tillräckligt än.

Ett annat problem som lyft av presidiet är avsaknad av ändamålsenliga verksamhetslokaler. Detta försvårar organisering och planering av nämndens verksamheter, och kräver mer personal. Även den fysiska arbetsmiljö, personalomsättningen och rekrytering av nya medarbetare påverkas (negativt).

Presidiet har inte riktigt bilden över om socioekonomiska tillägget är tillräckligt. Däremot anser de att nuvarande fördelningen som endast baseras på utländsk bakgrund och utbildningsnivå är för grovmaskigt.

Elever med utländsk bakgrund presterar lika bra som övriga, därmed behöver fördelning av socioekonomiskt tillägg baseras på flera parametrar.

Enligt presidiet hade nämnden haft svårt att klara sitt uppdrag utan riktade statsbidrag. Beroendet av riktade statsbidrag är stort. Det har förekommit tillfällen då det har funnits ett underskott av statsbidrag som har lett till konsekvenser i form av besparingar på olika sätt, vilket inte är helt optimalt.

Ovannämnda problem och utmaningar gör att det ofta sker akuta lösningar, vilket sliter på hela organisationen. Nuvarande situation är enligt presidium inte hållbar - det finns risk att alla skolor inte har möjlighet att erbjuda likvärdiga kvalitet på utbildning för alla elever.

Iakttagelse från intervjuer med förvaltningsledning

Förvaltningsledningen anser att resursfördelningsmodellen är i huvudsak ändamålsenlig. Modellen tar inte endast hänsyn till nyckeltal utan även hur skolorna organiseras utifrån sina förutsättningar.

Förutsägbarheten anses vara hög då modellen kan simulera bemanningen så länge elevantalet är prognosticerat och bedömas på tillförlitligt sätt. Modellen anses även vara generös och omfatta alla relevanta faktorer som behövs för en tillförlitlig ersättning. Acceptansen för modellen anses också vara hög.

Enligt förvaltningsledningen följer rektorerna resursfördelningsmodellen noga och har ett tydligt mandat att disponera om resurserna utifrån behov och förutsättningar. Det finns dock vissa begränsningar där rektorerna inte har befogenhet att flyta medel mellan olika program såsom sarskola, grundskola, fritidshem, förskoleklass, För detta krävs beslut i BUN men är inga problem om det endast är omdisponeringar.

Även fördelningen av socioekonomiskt tillägg anses vara bra, men den totala "påsen" med socioekonomiskt tillägg räcker inte till för att täcka det faktiska behovet.

Däremot anser förvaltningsledningen att resursfördelningsmodellen inte i tillräckligt tar hänsyn till faktiskt behov inom nämnden, Ersättningen per barn/elev motsvarar inte det faktiska behovet/kostnaden.

Förvaltningsledningen menar att modellen inte i tillräcklig utsträckning beaktar kommunens skolstruktur/organisation. Skolstruktur med många små skolor/enheter och med relativt lågt antal barn/elever per enhet/skola. Antal elever/barn per skola i Vaggeryds kommun ligger mellan 13 - 300 (medelantal elever F-3 ligger på 74 elever). Det går inte att bedriva en skolstruktur med "små-enheter" om

kommunen inte har råd med detta. Politikerna driver på nuvarande skolstruktur, men tar inte fullt ansvar för konsekvenserna. Förvaltningsledningen anser att har skolstruktur inte har utvärderats utifrån kostnader.

Småskaligheten påverkar även likvärdighet och kontinuitet i småskolor då varje person står för en stor del av total bemanning och när en person slutar blir det stor avvikelse.

Utöver problematiken med småskaligheten anser förvaltningen att nämnden inte får fullt täckning för alla kostnadsökningar som skett sedan kommunens nuvarande resursfördelningsmodell har implementerats för år 2018. Kommunfullmäktiges tilldelning baser på 2018 beräkningsfaktorer. Behovet per barn/elev har ökat under det senaste året och behovet påverkas av flera faktorer, inte endast volymförändring.

Kommunens resursfördelningsmodell tar inte hänsyn till "spädningseffekter". Lönerna indexuppgaderas för "befintlig personal" men inte för nya barn. Hyreshöjningar kompenseras fullt ut endast första året. Förvaltningen får pengar i förskott (då det baseras på prognos antal barn 31/12) och det sker inga justeringar under året, justeringen görs året efter.

Ovanstående skapar stora problem för verksamheterna som har det svårt att få ihop allt. Av den anledningen sker det ständig omplacering och justering av personal, och man laborerar hela tiden med personaltätheten. Exempelvis, öppnas och stängs avdelningar löpande för att klara ekonomin. Då förvaltningen har många visstidsanställda och föräldralediga används dessa för att balansera.

Rektorerna har svårt att planera långsiktigt då förutsättningarna är ryckiga.

Av intervjuer med skolledningen framgår att stor del av riktade statsbidrag går till drift och löneavvikelser.

Iakttagelse från intervjuer/enkät med rektorer

Förskolan

2 av 5 rektorer i förskolan har intervjuats. Dock deltog samtliga fem rektorer i enkäten. Nedan redovisas de viktigaste iakttagelserna från intervjuer och enkätsvar. Enkätresultat presenteras i Bilaga E.

Rektorerna menar att allt är klart innan de får pengarna, dvs. det spelar ingen roll vad de säger eller har för behov, de får vad de får - det är bara att gilla läget.

Rektorerna känner till nämndens möjlighet att äska mer pengar i samband med budgetberedning. Normalt är det rektorer som meddelar extra behov till verksamhetschefen som sammanställer äskande från samtliga rektorer och överlämnar till förvaltningschefen som tillsammans med nämnden äskar pengar hos kf.

De intervjuade rektorer anser att Vaggeryds kommuner har för många småenheter. Dessa är dyra i drift samtidigt som resurstilldelningen inte täcker de merkostnader som de ger upphov till. Det är inte heller optimalt att bedriva en likvärdig pedagogisk undervisning med småskolor. Vill politikerna ha småskolor, måste de se till att det finns förutsättningar för detta.

Kommunens resurstilldelningsmodell beaktar inte förskolans öppningstider, endast antal barn och peng per barn. Trots att öppettider är lika långa oavsett antal barn.

Ett annat problem som lyfts upp i intervjuer är att det saknas ändamålsenliga verksamhetslokaler. De lokaler som finns är i ofta trångbudda och undermåliga. För allt lösa problem med lokaler tar enheterna in fler barn till befintliga avdelningar (gör större barngrupper) och tillsätter mer vuxna, oftast vikarier.

Rektorerna uppger att de önskar kunna göra personalplanering/schema utifrån faktiskt behov och inte som idag utifrån antal tilldelade tjänster. Enheterna får pengar över i de fall då de "har" många föräldralediga/vakanser och tar in i vikarier stället.

Vid ekonomiska problem (underskott), försöker rektorerna lösa detta internt inom förskoleverksamheten.

Majoritet av rektorerna inom förskolan uppger de inte varit delaktiga i utformningen av, att de inte fått tillräcklig introduktion i samt att de inte är tillräckligt insatta i hur nämndens nuvarande resursfördelningsmodell är uppbyggd och hur den fungerar i praktiken. Två av fem rektorer uppger att de har inte har god kunskap om hur beräkningarna av medlen går till och hur mycket som går till olika skolor.

Endast 20% av rektorerna uppger att de förstår hur den socioekonomiska tilldelningen ser ut, hur pengarna är fördelade och vad de är avsatta till. Gällande frågan om nuvarande resursfördelningsmodell tillräckligt beaktar socioekonomiska faktorer svarar 3 av 5 att de inte vet, övriga två har olika uppfattningar.

Tre av fem rektorer anser att tilldelade resurser är inte tillräckliga för att bedriva verksamhet i enlighet med lagkrav och politiska ambitioner. Därmed menar majoriteten av rektorerna att nämndens resursfördelningsmodell är legitim, träffsäker, och objektiv och att problemet är tilldelad budgetram.

Grundskolan

Tre av sju grundskolerektorer intervjuades i denna granskning. Vidare svarade 6 av 7 på enkäten.

Intervjuade grundskolerektorer anser att resursfördelningsmodellen är i huvudsak ändamålsenlig. Problemet är storleken på budget från fullmäktige. Enligt rektorerna ser det ut på papper att det finns förutsättningar att bedriva grundskola på ändamålsenligt sätt, men i praktiken är situationen annorlunda. Nuvarande tilldelning är inte verklighetsbaserad. Skolorna får lite för varje område men inte tillräckligt för något av dessa. Det saknas marginaler för oförutsägbara händelser. Enligt rektorerna kompenseras nämnden inte fullt ut för sina kostnader. Grundskolan har på flera år inte fått uppräkning för ökade kostnader.

Kommunens nuvarande resursfördelningsmodellen beaktar inte i tillräcklig utsträckning tröskeffekter när det gäller lokaler. Ökat antal elever hanteras till viss del genom att utöka grupper, men när detta inte räcker måste nya grupper skapas. Detta leder till ökade personal och lokalkostnader. Vidare, en skola kan bestå av tre olika byggnader och/eller paviljonger, vilket kräver mer personal vid raster. För att ha tillräcklig tillsyn under raster måste även lärare vara rastvakter.

Ett annat problem som lyfts upp är att nuvarande modellen fungerar inte där skolorna är små med mycket små grupper. Små skolor kostar betydligt mer än stora, bland annat ska alla småskolor ha kök, städ, fritid, öppettid 06:00-18:30 oavsett antal barn.

Bidrag för små-enheter täcker inte fullt ut den faktiska merkostnader för småskaligheter. Att ha flera småskolor öppna bidrar till att resursfördelningen och lärartätheten blir mindre i tätorten. Det är även svårt att leva upp till krav i småskolor. Detta då små klasser inte alltid betyder en bättre undervisning, och små skolor inte alltid bidrar till färre konflikter.

Grundskolan är beroende av riktade statsbidrag, vilket är en kortsiktig lösning på problemet.

Rektorerna menar att elevhälsan har utökats under senaste åren, men behovet är ännu större. Tillägget för elever i särskilt behov baseras inte på faktiskt behov, utan på ett fast antal tjänstemän per år som dessutom inte har justerats på flera år. Det finns ett omfattande stöd i flera ämnen (gäller dock få elever, men det krävs oftast mer kompetent personal), vilket innebär att kostnaderna skenar i väg. Rektorerna går i elevgrupp för särskilt stöd eftersom det saknas resurser.

Nämndens resursfördelningsmodell upplevs som styrande och uppfattas som en bemanningsmodell.

Sammanfattningsvis menar intervjuade rektorer att småskaligheten, lokalproblem, ej full kompensation för ökade kostnader gör att resurser tas från undervisningen då skolan måste anpassa sig efter tilldelad ram.

Enligt rektorerna utarmas grundskolan på alla fronter. Det finns en tro att rektorerna ska lösa problemen som de har gjort hittills, men det är inte hållbart längre. Verksamheterna klarar inte mer effektivisering.

En av de mer erfarna rektorerna uttryckte det så här " *vår organisation är anorektisk – så anorektisk att vi snart kommer svälta*". En annan rektor sa följande " *Vi kan inte anmäla oss själva till Skolinspektionen och arbetsmiljöverket*", annars hade vi gjort det".

Tre av 6 grundskolerektorer svarade i enkäten att de delvis har varit delaktiga i utformningen av nuvarande resursfördelningsmodell. Drygt hälften uppgav att de inte har fått en tillräcklig introduktion, att de inte är tillräckligt insatta i hur nuvarande resursfördelningsmodellen är uppbyggd och fungerar i praktiken samt att de har god kunskap om hur beräkningarna av medlen går till och hur mycket som går till olika skolor.

Samtliga 6 rektorer uppgav att tilldelade resurser är inte tillräckliga för att bedriva sin verksamhet i enlighet med lagkrav och politiska ambitioner. Fem av sex rektorer menar att nuvarande resursfördelningsmodellen inte beaktar i tillräcklig utsträckning de socioekonomiska faktorerna. Lika många anser att nämndens nuvarande resursfördelningsmodell inte är legitim, träffsäker och objektiv.

2.3 Effekter av nuvarande resursfördelningsmodellen

Samband mellan kvalitet/resultat och medel är svårt att mäta. Detta då resultatet ofta kan vara effekt av de sammanlagda insatserna under hela skolgången. Det är även svårt att särskilja vilka insatser som ger störst effekt i form av högre kvalitet/resultat/måluppfyllelse. Ett barns tid i skolsystemet är lång och beroende av en mängd olika faktorer och variabler. Det är därför svårt att peka på enkla och tydliga samband mellan tilldelade resurser och/eller vidtagna riktade åtgärder och ett förbättrat utfall i exempelvis studieresultat.

Vår erfarenhet är att det i skolverksamheter oftast finns synpunkter på hur resurser fördelas och framförallt hur stor del av nämndens resurser som avsätts till olika delar/potter. Ofta anses dessa potter vara för små och det upplevs vara svårt att täcka kostnaderna för vissa typer av behov hos eleverna.

Nämnden närmar sig bäst en optimal resursfördelning genom att kontinuerligt följa upp och analysera resursfördelningsmodellens effekter samt vidta nödvändiga justeringar. Utvärdering av tilldelade resurser och upplevda effekter (kvalitet/resultat) sker i hög grad genom resurser och upplevda effekter diskuteras av

rektorer, verksamhetschefer, elevhälsan och ansvariga lärare. Det är dock viktigt att detta sker systematisk och dokumenteras för att kunna dra rätt slutsatser om vilka åtgärder som har bäst effekt.

2.3.1 Nämndens uppföljning och utvärdering av resursfördelningsmodellen

Enligt förvaltningsledningen följs resursfördelningsmodellens effekter i samband med de årliga kvalitetsrapporterna. Utöver den årliga sammanställningen följs också effekterna upp under den stående punkten mål och uppföljning på nämndens sammanträden. Vidare, deltar nämnden även i enhetsdialoger som äger rum under våren. Under dialogerna lyfter enheterna fram dess förutsättningar i form av resurser samt organisationen och hur den fungerar.

2.3.2 Sambandet mellan kvalitet/resultat och tillskjutna medel

För att få en uppfattning om måluppfyllelse/kvalitet i förskola och grundskola påverkats av bristande resurser (enligt rektorer i förskola och grundskola) har vi tittat på några mått/indikatorer kopplade till måluppfyllelse/kvalitet i förskola och grundskola och dess utveckling det senaste året, se Bilaga B.

Analysen visar att kunskapsresultatet (mät som andel elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och som är behöriga till yrkesprogram) har försämrats under skolår 2021/2022 jämfört med 2020/2021. Resultatet har även försämrats i förhållande till förväntat modellberäknat värde. Vaggeryds kommun hade fler elever som år 2022 fick ett lägre slutbetyg än provbetyg för ämnesprov i kärnämnen än elever i riket, länet och liknande kommuner. Vi noterar även att invånare i Vaggeryds kommun hade år 2022 lägre förtroende för grundskolan än invånare i jämförbara kommuner. Mer analyser krävs för att kunna dra slutsats om försämring av kunskapsresultat har någon koppling till bristande resurser i grundskolan.

Att mäta kvaliteten inom förskolan är en mer komplex uppgift eftersom det finns många faktorer som kan påverka uppfattningen av vad som utgör hög kvalitet. Det finns dock vissa indikationer på att "kvaliteten" inom förskolan i Vaggeryds kommun (kommunal regi) har försämrats i Vaggeryds kommun under de senaste 3-4 åren (OBS! Historiken avser perioden 2018 och framåt). Vi kan dock inte uttala oss om ev. anledning till kvalitetsförsämringen. Det enda vi noterar att försämringen korrelerar med införande av den nya resursfördelningsmodellen, men inte att försämringen beror på införande av den nya resursfördelningsmodellen.

I intervjuer uppger samtliga rektorer att fysiska, organisatoriska och social arbetsmiljö är ansträngande för både rektorer och lärare inom förskolan och grundskolan. Under 2021 genomförde nämnden

medarbetarundersökningen. För att få en uppfattning om den upplevda arbetsmiljön har vi särskilt tittat på utfall gällande organisatorisk och social arbetsmiljö. Observera dock att resultatet gäller samtliga medarbetare inom BUN och inte bara rektorer och lärare. En sammanställning av medborgarundersökningen redovisas i Bilaga F.

Av sammanställningen framgår att mindre än hälften av medarbetarna i BUN uppgav att deras arbetsmiljö totalt sett var god under år 2021, drygt 10 % ansåg att arbetsmiljö var dålig. Det noteras att bedömningen av arbetsmiljön har försämrats 2021 jämfört med 2019. Om den upplevda arbetsbelastning och stressen bland personalen kan hänföras till bristande arbetsmiljö och om den bristande arbetsmiljö har påverkat personalens möjlighet till att utföra sina arbetsuppgifter på ett tillfredsställande sätt är naturligtvis svårt att uttala sig. Erfarenheten visar dock att bristande arbetsmiljö kan påverka kvaliteten på undervisningen och därmed även elevernas möjligheter att uppnå de nationella målen.

2.4 Bedömning och kommentarer

I juli 2014 förtydligades i skollagen (2 kap. 8 §) avseende resursfördelning. Det anges att kommuner ska fördela resurser till utbildning i skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Att resurser viktas och fördelas utifrån barns och elevers olika förutsättningar och behov ses som ett mycket viktigt instrument för att kunna uppnå likvärdighet i utbildningen. Det ses också som en viktig förutsättning för att eleverna ska nå utbildningens mål. I skolan bör särskild hänsyn tas till att ge eleverna förutsättningar att nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål.

Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov (2 kap. 10 §). Rektorn har därmed ett särskilt ansvar för att resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör.

Skollagens krav på en likvärdig skola innebär bland annat att utbildningen ska vara kompensatorisk och uppväga skillnader i elevers bakgrund och förutsättningar. Ett sätt att göra det är genom en socioekonomisk differentiering när kommunen fördelar resurser till skolorna. Det innebär att kommunen ger olika mycket pengar till skolorna baserat på deras elevsammanställning sett till faktorer såsom föräldrarnas utbildningsbakgrund och invandrarbakgrund.

Att fördela kommunens resurser mellan verksamheterna för att tillgodose invånarnas behov på bästa sätt är en komplex process, där kommunen behöver beakta olika lokala förutsättningar över tid i relation till relevant lagstiftning och olika intressenter. För att hantera detta behöver kommunen beakta olika lokala förutsättningar över tid i relation till relevant lagstiftning och olika intressenter. För att hantera detta behöver kommunen ett välfungerande resursfördelningssystem.

Kommunens resursfördelningssystem kan definieras som den övergripande resursfördelningen från fullmäktige till nämnderna, omfattande alla delar som medverkar till resursfördelningen. En del av detta system utgörs av den kommunala budgetprocessen, vilken består av flera steg som på en övergripande nivå utgår från kommunens vision, politiska målsättningar och aktuell lagstiftning.

En ändamålsenlig resursfördelning bör beakta både kompensatoriska och socioekonomiska faktorer, samt vara rättvis, träffsäker, objektiv, legitim och accepterad enligt Skolverkets hemsida. Det finns dock inget generellt svar på hur ett resursfördelningssystem bör vara utformat för att fungera så effektivt och bra som möjligt, utan de behöver anpassas efter varje kommuns specifika förhållanden där dess faktorer avgör vilken utformning som är bäst lämpad för organisationen och dess processer. Bland annat påverkar demografisk sammansättning, sociala förutsättningar, kvalitets- och omsättningskrav hur resurskrävande verksamheterna är och därmed hur kostnaderna varierar i olika kommuner.

Vid en övergripande analys av kommunens resursfördelningsmodell kan vi konstatera att modellen tar hänsyn till ett flertal variabler/parametrar som bland annat volymförändring, personal/bemanning, socioekonomiska faktorer, bidrag, små enheter med mera.

Den totala tilldelningen från fullmäktige till barn- och utbildningsnämnden fastställs genom kommunens ordinarie budgetprocess (steg för steg modellen, 8 steg). Den absolut övervägande delen av tilldelningen baseras på resursfördelningsmodellen. Övriga delar avser ev. tillägg eller avdrag för strukturförändring, politiska prioriteringar, effektiviseringskrav samt ev. rättelser. Lönerrevisionen, lokalkostnader och kapitalkostnaderna hanteras centralt och ingår därmed inte i nämndens budgetram. Riktade statsbidrag hanteras av nämnden själva och ingår därmed inte i budgetram från KF till BUN. Mellan 88-92% av BUNs totala resurser avser tilldelning från kommunfullmäktige och återstående 8-12% avser riktade statsbidrag.

Vår bedömning är att modelluppbyggnad, fördelningsprinciper samt ingående variabler/parametrar som ligger till grund för framräkning av budgetram till barn- och utbildningsnämnden bör ge goda förutsättningar för rättvis, träffsäker och kompensatorisk resursfördelning. Modellen är förutsättningsbar,

objektiv och tydlig. Det har inte framkommit något som påvisar väsentliga brister i den modell som används idag eller att de variabler som används vid dess uppbyggnad inte skulle vara relevanta.

Detta innebär dock inte att fördelningen i praktiken är rättvis, träffsäker och kompensatorisk. Faktiskt utfall påverkas till stor del av antaganden och värden för ingående parametrar som tas med vid beräkningen, till exempel faktisk kostnad för småskolor, merkostnader pga. bristande lokaler, kostnad för särskilt stöd, etc.

Vår uppfattning är att nämndens nuvarande modell inkl. fördelningsprinciper, variabler och parametrar som används av förvaltningen vid fördelning av erhållen budgetram och riktade statsbidrag i allt väsentligt uppfyller Skolverkets krav för en kompensatorisk fördelning.

Vi anser att nämndens fördelningsmodell är förutsägbar och objektiv. Vi anser dock att den inte är fullt rättvis då större skolenheter bekostar små enheter/skolor. Med tanke på det som beskrivs nedan går inte heller att göra en objektiv bedömning om fördelningen är träffsäker. Men utifrån det som rektorerna uppger i intervjuer och enkät är modellen inte träffsäker. Vidare, anser vi att fördelningsmodellen är komplicerad och är mer lämpad för bemannings- och simuleringsmodell än som resursfördelningsmodell.

Vi noterar att förvaltningen har valt att inte använda sig av SKR:s socioekonomiska index vid fördelning av socioekonomiska tillägget, i stället baseras fördelningen på utländsk bakgrund samt föräldrarnas utbildningsnivå. Vi noterar dock att Vaggeryds kommun har gynnsammare socioekonomiska förutsättningar inom förskolan och grundskolan jämfört med riket, länet och liknande kommuner.

Vi noterar att drygt 1/10 av nämndens totala budget avser riktade statsbidrag. Nämnden och dess verksamheter är högt beroende av riktade statsbidrag. Därmed påverkar riktade statsbidrag den faktiska tilldelningen väsentligt. Då riktade statsbidrag står för en stor del av budget föreligger risk att nämnden blir beroende av statsbidrag. Vidare, finns det indikationer om att riktade statsbidrag inte används konsekvent till det ändamål de är ämnade för, utan stor del används för att finansiera drift av verksamheten eftersom tilldelad budgetram inte räcker fullt ut. För stort beroende av riktade statsbidrag skapar ryckighet i planeringen och försvårar det långsiktiga utvecklingsarbetet. Vi anser därför att riktade statsbidrag bör i större omfattning beaktas i kommunens resursfördelningsmodell.

Nämnden har möjlighet att äska ytterliga pengar (utöver det som fördelas genom fördelningsmodellen) för ökat behov genom att kommunicera till budgetberedningen. Vår genomgång av tidigare års rambudgetram visar att nämnden har äskat pengar varje år med har inte fått några pengar eller fått betydligt mindre än

vad de äskat. Därmed, avser politiska satsningar en mycket liten andel av den totala tilldelningen. Det som avgör tilldelningen är i huvudsak det som genereras av kommunens resursfördelningsmodell.

Och nämndens fördelningsmodell ger möjlighet till justeringar av ingående variabelvärden/nyckeltal samt efterjusteringar/efterkonstruktion för att pussla ihop och fördela tillgängliga resurser rättvist.

Fördelningsmodellen och nyckeltal används för att ta fram förslag på en önskvärd fördelning. Enligt uppgifter, justeras nyckeltalen i efterhand efter att programbudget har fastställts så att de ligger i linje med tillgänglig budget (inkl. statsbidrag). Detta gör att nyckeltalen övertid har förändras till det "sämre", vilket har lett till barn/elevgrupper har ökat och personaltätheten har minskat.

Vi noterar relativt stor differens mellan fullmäktiges ersättningsbelopp per barn/elev och redovisad kostnad per barn/elev. En del av skillnaden förklaras av riktade bidrag som inte ingår i budgetram. Då differensen är stor har vi svårt att hänföra den till endast riktade statsbidrag. Detta indikerar i stället att det sker kraftiga besparingar (till exempel minskad personaltäthet) för att klara tilldelad budgetram. Om det är så stor skillnad mellan redovisad kostnad och förväntad kostnad (ersättningsbelopp per elev/barn) ställer vi oss frågande huruvida Kf budgetram utgår från det faktiska behovet per åldersgrupp och beslutad kvalitetsnivå.

Vad gäller barnens olika behov och förutsättningar kan noteras att mer resurser ges bland annat till skolor i områden med högre socioekonomiskt index, utöver detta ges särskilda medel för barn med särskilda behov. Avseende god ekonomisk hushållning görs justeringar i bemanningen för samtliga verksamheter varför nämnden tvingas justera nyckeltalen utifrån de olika budgetårens förutsättningar. Särskild prioritering läggs på tidiga insatser det vill säga förskolan och F-3. Vad gäller politiska prioriteringar har nämnden bland annat ett mål att personaltätheten skall vara minst i paritet med länsnittet. Avseende oförutsedda händelser i resursfördelningsmodellen förfogar verksamhetschefen över en resurs som kan riktas till elever i särskilt behov i förskolor och grundskolor, där varje rektor får äska om belopp.

BUN presidium, förvaltningsledning samt rektorer anser nämndens nuvarande riktlinjer och modell för resursfördelning är i allt väsentligt ändamålsenlig. I stället riktar de kritik/missnöje mot tilldelad budgetram från kommunfullmäktige. De menar att budgetramen är snäv och att nämndens egen fördelningsmodell inte kan kompensera för detta.

Samtliga intervjuade i BUN (politiker, tjänstemän och rektorer) anser att resursfördelningsmodellen inte tillräckligt beaktar; skolstruktur (småskalighet och många kök), tillgång till ändamålsenliga lokaler,

tröskeleffekter, spädningseffekter, faktisk nyttjandegrad i förskola/fritidshem (längre öppettider), samhällsutveckling med ökade kostnader per elev/barn samt KF målen koppande till skolan och arbetsmiljön för personalen.

Enligt BUN är kommunens resursfördelningsmodell inte flexibel och tar inte hänsyn till aktuella behov och omvärldsfaktorer i tillräckligt stor omfattning. Modellen beaktar inte i tillräcklig utsträckning tröskelvärdena. Enligt de intervjuade är det framför allt småskalighet oh brister i lokalförsörjningen som leder till merkostnader och som nämnden inte kompenserats för. Vi noterar dock att nämnden inte utrett tillräckligt i vilken utsträckning nämnda faktorer leder till ökade kostnader, därmed går det inte att säga exakt omfattning på merkostnad som respektive faktor ger upphov till.

BUN menar att skolstruktur och lokalproblematik gör att resurser går till andra saker i stället för att erbjuda alla barn/elever likvärdig kvalitet på undervisningen. Enligt BUN har verksamheterna lyckats leverera likvärdig kvalitet på undervisning hittills men på bekostnad av personalens arbetsmiljö och hög personalomsättning. Det föreligger därför risk att personalen inte längre kan kompensera bristen och att detta kan leda till att skolorna inte kan erbjuda tillräcklig kvalitet på undervisningen i alla fall inte för alla.

Majoriteten rektorer i förskola och grundskola (framför allt i grundskolan) uppger att de tilldelade resurser inte är tillräckliga för att bedriva verksamhet i enlighet med lagkrav och politiska ambitioner. Lika många anser nuvarande resursfördelning inte beaktar i tillräcklig utsträckning de socioekonomiska faktorerna.

Ekonomiavdelningen har en annan uppfattning och menar att kommunens resursfördelningsmodell och dess variabler är över lag ändamålsenlig och att den "tjänar sitt syfte väl". BUN får full kompensation för sina kostnader, till exempel tillägg för små-skolor. Vidare pågår ett kontinuerligt arbete att öka dess träffsäkerhet. Vid tilldelning tas i tillräcklig utsträckning hänsyn till reella förändringar som sker i verksamheten och det faktiska behovet. Representanten menar att nämnden överkompenseras och ersätts för vissa halvfasta kostnader och tröskelkostnader genom grundmodellen. Dessa måste normalt äskas extra i andra kommuner. Enligt ekonomiavdelningen är upp till nämnden att fördela tilldelad budgetram på det sätt nämnden bedömer. Vi håller med om detta till viss del men då kommunens fördelningsmodell är relativt detaljerad ger den ändå en viss signal till nämnden vad pengarna ska användas till. Av denna anledning bör kommunens fördelningsmodell och nämndens modell harmonisera bättre.

Enligt ekonomiavdelningen baseras variabelvärdena mestadels på redovisade kostnad för berörd post året innan. Detta sker tillsammans med förvaltningschefen. Då resursfördelningen utgår från tilldelad budget finns risk att kostnader inte motsvarar faktiskt behov (nästa årets värde baseras på årets redovisade kostnad och i sin tur på årets tilldelad budget. Vi fundersamma huruvida variabelvärdena som ligger till grund till beräkning av prislappen per barn/elev återspeglar de verkliga kostnad som variabel representerar.

Vår uppfattning är att kommunens nuvarande fördelningsmodell säkerligen tog hänsyn till de faktorer och behov som rådde då modellen implementerades (4 år sedan), men att förutsättningar och behoven har förändrats. Det är därför fullt möjligt att BUN inte kompenseras fullt ut idag, bland annat för ökade kostnader pga. spädningseffekt och generellt ökade behov/insats per elev. Med utgångspunkt i det underlag vi tagit del av och granskat kan vi inte förkasta det som lyfts av BUNs politiker, tjänstemän och rektorer. Frågan bör därför utredas vidare och mer detaljerat.

Vår jämförelseanalys visar att Vaggeryd kommun de senaste åren redovisat högre totalkostnad för skolverksamhet (= förskola + fritidshem + grundskola + gymnasieskola + Vux), mätt i kronor per invånare än jämförbara kommuner. Mätt i kronor per barn/elev, har kostnaderna följt utvecklingen i jämförbara kommuner, förutom riket som hade något högre kostnad.

Enligt officiella uppgifter har nettokostnadsavvikelsen (räknad i kronor) för skolverksamheter (fritidshem, förskola, grundskolan samt gymnasieskolan) i Vaggeryds kommun under perioden 2016 och 2021 skiftat mellan åren, varav tre år med total negativ och tre år total positiv nettokostnadsavvikelsen mot förväntad kostnad med avseende på kommunens struktur. Noterbart är dock att vid positiva avvikelser har den totala beloppen varit betydligt högre än vid negativa avvikelser, se bilaga A. Detta tyder på att barn- och utbildningsnämndens totala driftsbudget förefaller ha legat i linje (ackumulerat mellan 2016-2021) med vad som kan förväntas med hänsyn till både jämförbara kommuner och kommunens övergripande struktur (socioekonomisk och organisatorisk

Vi noteras att trenden med ökande kostnader under flera år (kostnad per barn/elever), för förskolan och grundskolan har brutits runt 2018/2019, däremot har kostnaderna för fritidsverksamheten och gymnasieskolan fortsatt öka. Det noteras att det finns korrelation mellan kostnadsutvecklingen och införandet av den nya modellen. Därmed inte sagt att det finns ett direkt samband, för att kunna uttala sig om detta krävs mer analyser.

Vaggeryds kommun har många småenheter både vad det gäller förskola och grundskola med relativt lågt antal barn/elever per enhet. Det är även stor variation i antal barn/elever mellan olika skolenheter. Dessutom förekommer uppdelning av enheter på flera temporära byggnader som inte hänger ihop, vilket skapar ett större behov av personal än brukligt. Generellt har Vaggeryd betydligt mindre skolor än läns- och riksgenomsnittet vilket påverkar bemanningen. Antal elever per skolenhet uppgick år 2020 till 123, vilket är lägst antal bland Jönköpings läns kommuner och betydligt lägre än rikssnittet. När det gäller förskolor kräver de små enheterna mer bemanning per barn i framför allt kök och vid öppning/stängning. Kommunen har 10 kök varav 2 tillagningskök och 8 mottagningskök.

Vår genomgång av kostnader per barn/elev i olika skolenheter visar att det råder stor variation mellan olika enheter. De skolenheter som har ett lågt antal elever är de skolor där kostnaden per elev är högst.

Enligt vår erfarenhet kan skolstrukturen kan ha en stor inverkan på hur resursfördelningsmodellen fungerar i praktiken. En skolstruktur som består av flera mindre skolor eller skolenheter kan till exempel skapa utmaningar för resursfördelning på grund av att varje enhet/skola har färre elever och därmed mindre budget. Det kan också vara svårt att fördela personalresurser, eftersom det kan vara svårt att ha specialister inom varje skola. Små enheter, kräver mer bemanning per barn i exempelvis kök och vid öppning och stängning. Detta har en påverkan på de små enheternas möjlighet till en effektiv verksamhet och organisation, och att de kostnader som läggs på lokaler i stället skulle kunna läggas på att exempelvis bemanna större skolor med större barngrupper och därmed öka både effektiviteten och även optimera kostnaden för varje anställd som behövs i varje barngrupp.

Utbildningen ska enligt skollagen vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshem oavsett var i landet den anordnas. Tre krav som skollagen ställer är 1) lika tillgång till utbildning, 2) likvärdig kvalitet på utbildningen och 3) att utbildningen ska vara kompenserande. Enligt underlag vi tagit del av, det som framkommit i intervjuer och enkäter med rektorer finns det tveksamheter ifall kraven 2 och 3 uppfylls i tillräcklig utsträckning för samtliga elever oavsett vilket skola i kommunen de går. Detta gäller framför allt den andra kravet tillgång till likvärdig kvalitet i utbildning.

Vår bedömning är att kommunens nuvarande modell för resursfördelning till BUN i kombination med politiska ambitionsnivå, nuvarande skolstruktur med små skolor/enheter försvårar det långsiktiga kvalitetsutvecklingsarbetet för förbättrad måluppfyllelse inom BUN.

Samtidigt är vår uppfattning är att även om BUN anser att budgeten är snäv och att den inte harmoniserar med faktiska behovet måste nämnden ta sitt fulla ansvar. Detta gäller att både bedriva verksamhet inom givna ekonomiska ramar, att säkerställa ovannämnda krav uppfylls samt att säkerställa en tillfredställande arbetsmiljö för medarbetare. Om BUN bedömer att den tilldelade budgetramen är snäv och inte räcker för det faktiska behovet i skolan, bör de vidta åtgärder för att förbättra situationen.

Nämnden bör analysera och prioritera behoven och se till att resurserna fördelas på ett ändamålsenligt sätt samt tillgängliga resurser används på det mest effektiva sätt. Detta kan även innebära att nämnden måste prioritera vissa områden och göra svåra beslut om omfördelningar av resurser.

Nämnden bör ta upp resursfrågan med kommunfullmäktige och kommunstyrelsen för att påpeka att den befintliga budgetramen inte är tillräcklig för att upprätthålla en god kvalitet och en rimlig arbetsmiljö för skolans personal och elever. Det är viktigt att tydligt kommunicera behoven och konsekvenser av bristande resurser för elevernas lärande och skolans verksamhet till kommunfullmäktige.

Huvudmannen har ett ansvar att följa upp och utvärdera effekten av resursfördelningen till skolorna. Det kan de göra genom att analysera elevernas kunskapsresultat, närvaro och behov av stöd i förhållande till de resurser som skolorna får. Korrelationen mellan kvalitet/resultat och tillskjutna medel genom resursfördelningsmodellen är dock svår att mäta. Detta då resultatet ofta kan vara en effekt av de sammanlagda insatserna under elevens hela skolgång, och därmed inte går att mäta på ett tillförlitligt sätt endast under förskole- och grundskoletiden. Detta innebär dock inte att nämnden inte ska kontinuerligt följa och utvärdera resursfördelningsmodellens effekter på måloppfyllelsen/kunskapsresultat och vid behov justera resursfördelningsmodellen för att på ett effektivt sätt rikta insatser för att stärka likvärdigheten.

Enligt förvaltningsledningen följs resursfördelningsmodellens effekter i samband med de årliga kvalitetsrapporterna. Utöver den årliga sammanställningen följs också effekterna upp under den stående punkten mål och uppföljning på nämndens sammanträden. Då det är viktigt att nämnden har full kontroll över att tilldelade resurser går till det ändamål de är ämnade till, vilket vi är tveksam till att de gör idag. Den avancerade Excellboken och matematiska ekvationer gör att det enligt vår bedömning mycket svårt för politiker att förstå fullt ut vad tilldelning till respektive skolenhet baseras på och vad de går till. Av den anledningen anser vi BUN behöver utveckla och förbättra sin uppföljning och utvärdering av resursfördelningen och dess effekter.

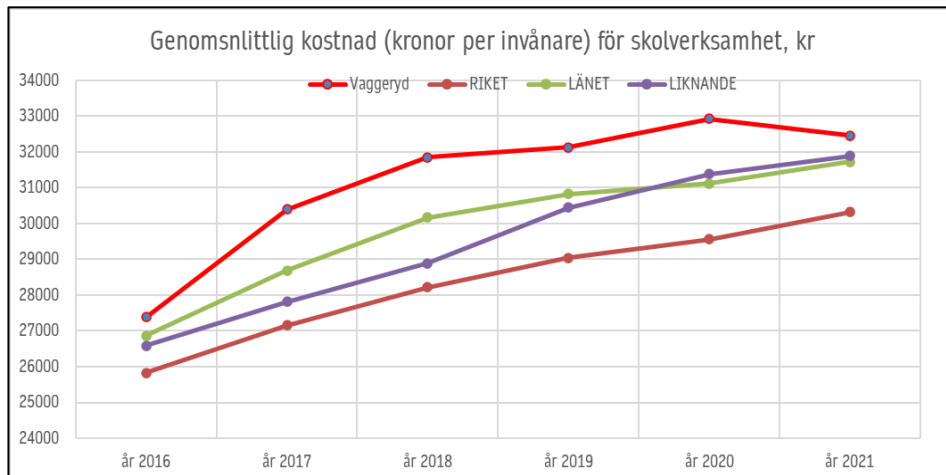
Bilagor

Bilaga A: Kostnadsutveckling och kostnadsjämförelse

Redovisad kostnad

I figur 4 nedan redovisas kostnad per invånare för skolverksamhet (= förskola + fritidshem + grundskola + gymnasieskola + Vux) i Vaggeryds kommun, och i jämförbara kommuner.

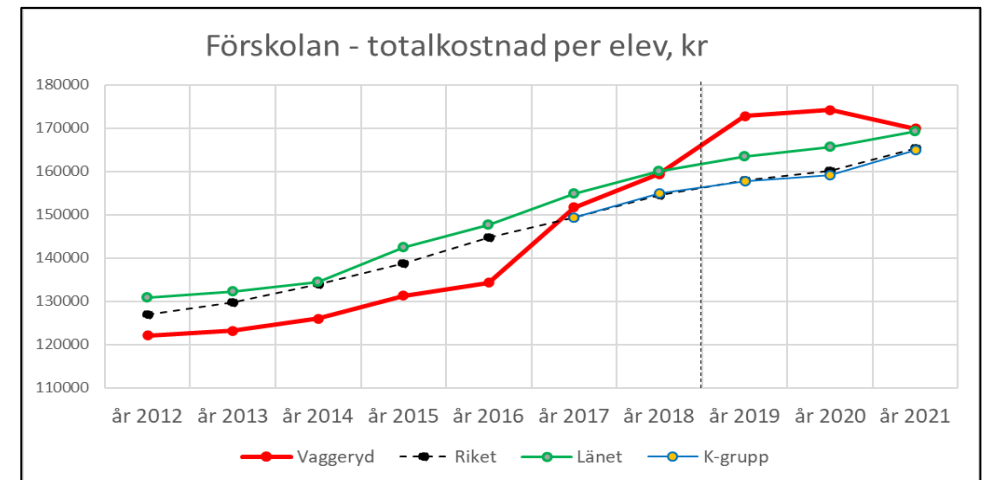
Figur 4

Kostnadsutvecklingen och kostnadsjämförelse per verksamhet (förskolan, fritidshem, förskoleklass samt grundskolan 1-9) redovisas i kommande bilder. Vaggeryds kommun implementerade en ny resursfördelningsmodell 2018/2019. Mät i kr/barn, har den totala kostnaden för förskolan varit lägre i Vaggeryds kommun än i jämförbara kommunen under många år för att efter 2019 vara högre än i jämförbara kommunen från 2019.

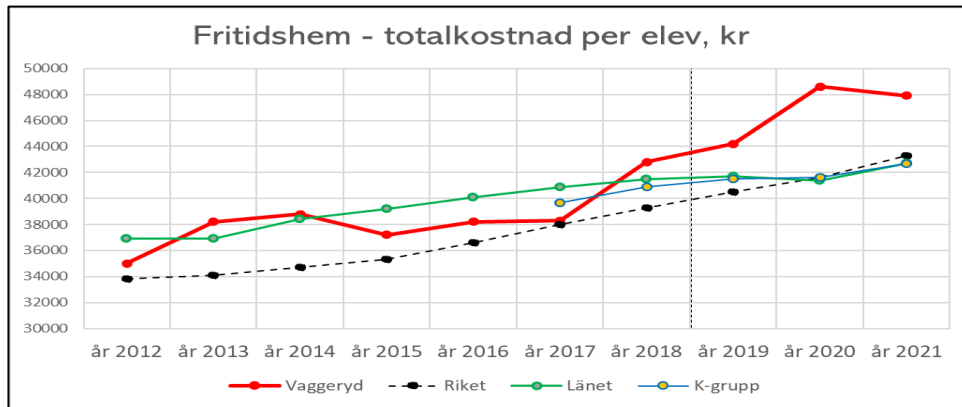
Kostnaderna för förskolan (kr/barn) har ökat stadigt mellan 2016 och 2019 för att därefter minska 2 år i rad. År 2021 låg kostnaden i linje med länet och högre än i riket och i kommungruppen (k-gruppen), se figur 5.

Figur 5:

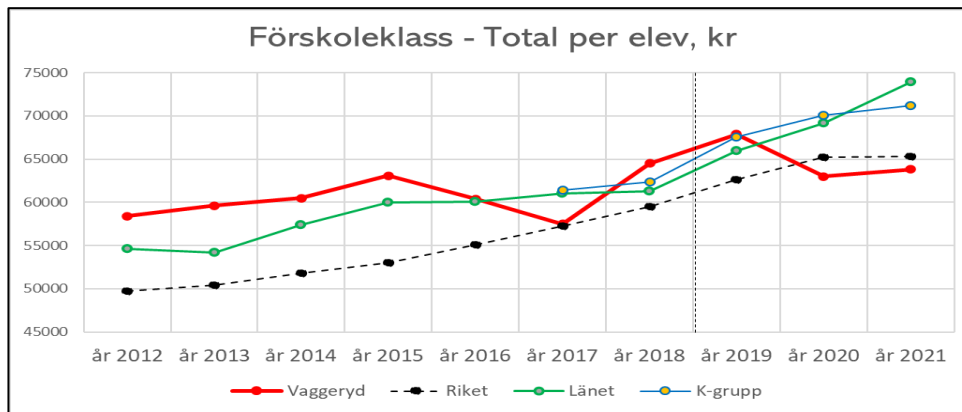
Vaggeryds kommun har under de senaste fyra åren redovisat betydligt högre kostnad (kr/elev) för fritidshem jämfört med jämförbara kommuner, se figur 6. Endast lokalkostnader var lägre än i jämförbara kommuner, både personalkostnad och övriga kostnad var högre än jämförbara kommuner.

Figur 6

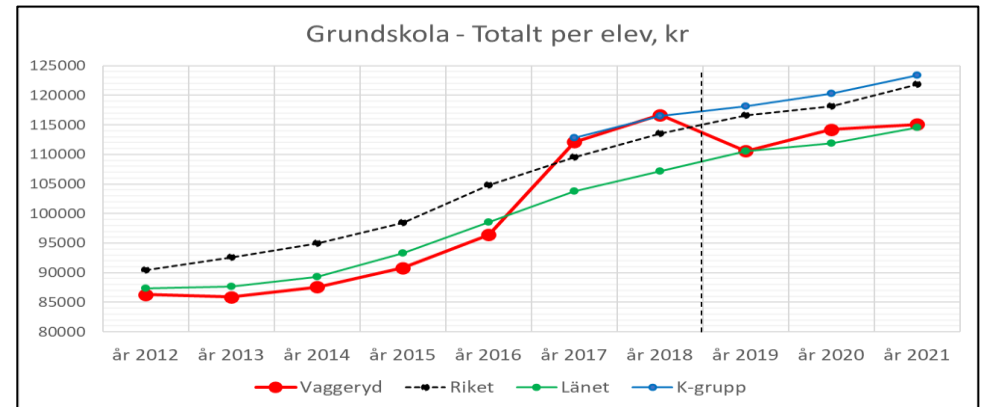
Kostnad (kr/elev) för förskoleklass i Vaggeryds kommun har minskat relativt mycket sedan 2019 och låg år 2020 och 2021 något lägre än i riket och betydligt lägre än i länet och kommungruppen, se figur 7. Personalkostnad har minskat kraftigt sedan 2019 samtidigt som övriga kostnader har ökat dock inte i samma utsträckning.

Figur 7:

En liknande kostnadsutvecklingen Vaggeryds kommun noteras även när det gäller grundskolan 1-9, se figur 8. Kostnaden har minskat relativt mycket 2019 jämfört med 2018 för att sedan öka marginellt. Kostnader för undervisning (personal) och övriga kostnader har minskat samtidigt som lokalkostnader har ökat.

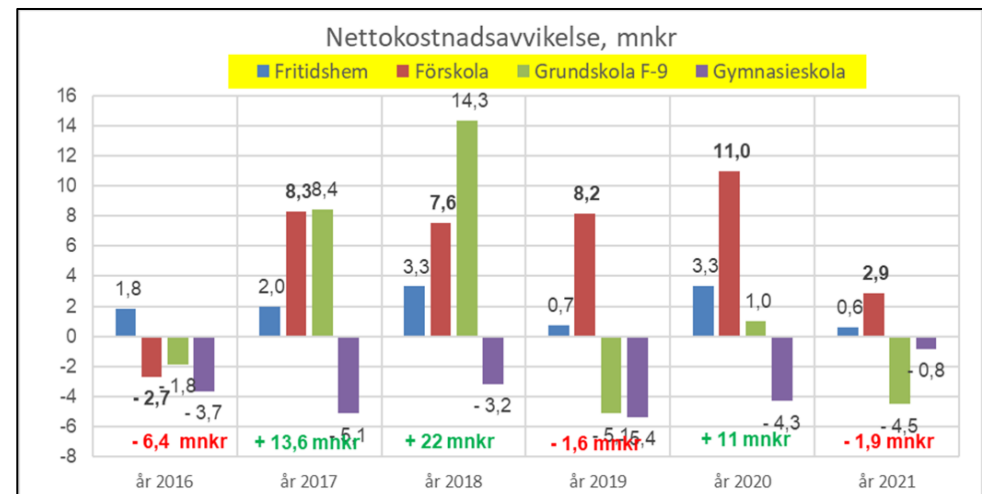
Figur 8

Nettokostnadsavvikelsen (skillnad mellan faktisk och förväntad kostnad)

I figur 9 nedan redovisas utvecklingen av nettokostnadsavvikelsen i Vaggeryds kommun under de senaste 5 åren. Avvikelsen har legat över eller varit i linje med förväntade kostnad med avseende på kommunens struktur.

Figur 9

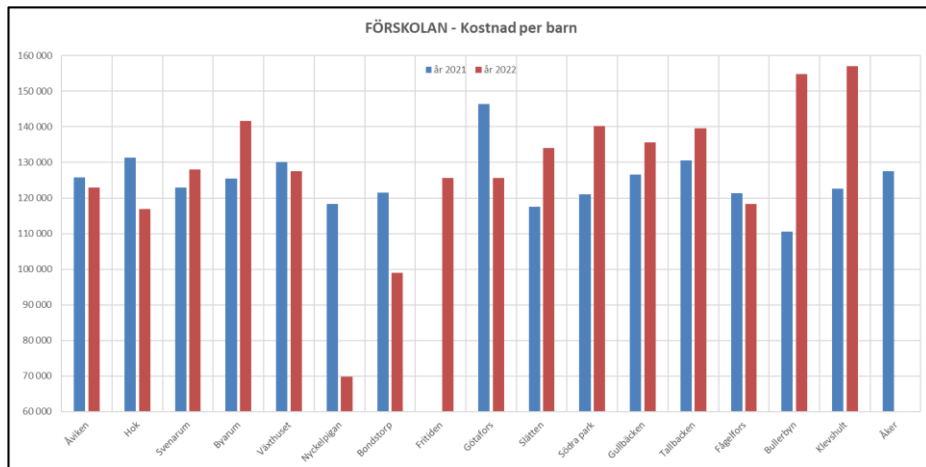

Kostnad per skolenhet

I figur 10 nedan redovisas kostnad per förskolebarn och per **förskolenhet** år 2021 och 2022. Som det framgår av bilden nedan, varierar kostnad per förskolebarn och per förskolenhet. År 2021 redovisade Bullerbyn förskolan lägsta (ca 110 tkr) och Göstraströms förskolan högsta kostnad per förskolebarn (drygt 148 tkr).

Noterbart är att för år 2021 redovisade Bullerbyn förskolan ca 155 tkr per barn i kostnad och Göstraström ca 125 tkr. De flesta förskolor redovisade runt 120 tkr/barn för 2022.

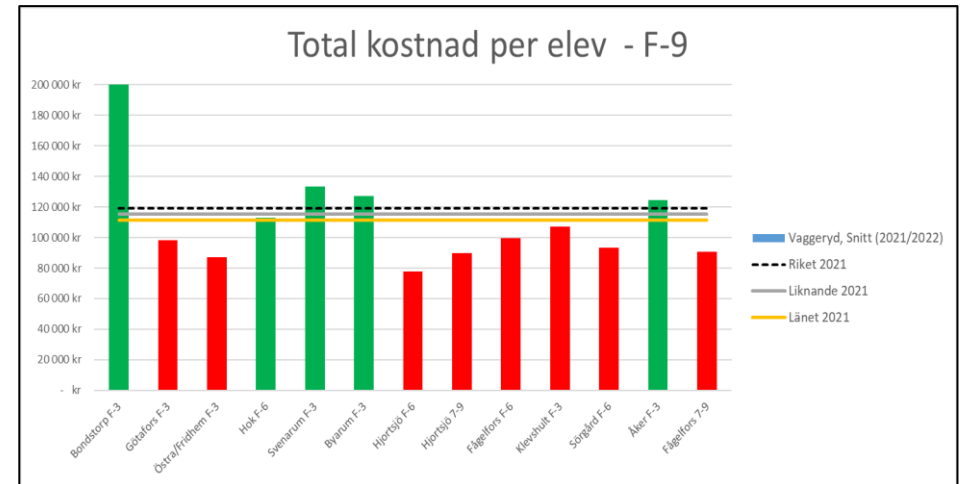
Figur 10

Kostnad per elev och **grundskoleenhet** under 2021 redovisas i figur 11 nedan. Kostnad per elev varierade mellan olika grundenheter i Vaggeryds kommun. Kostnaden varierade från drygt 85 till 200 tkr/barn.

Snittkostnad per barn för 2021/2022 var på drygt 118 tkr/barn år 2021. Åtta av 13 grundskolor F-9 redovisade lägre och 5 högre kostnad än genomsnittet.

Figur 11

Bilaga B: Måluppfyllelsen och kvalitet

För att kunna uttala sig om resursfördelningen är ändamålsenligt eller inte ska även levererad kvalitet/måluppfyllelse inom förskolan och grundskolan beaktas. Om rektorer och lärarna inte har tillräckliga resurser för att möta barnens/elevernas behov och bedriva undervisningen på ett effektivt sätt, kan det leda till att eleverna inte når sin fulla potential och inte når de nationella målen. Det kan också påverka elevernas motivation och engagemang i skolan, eftersom en dålig undervisningsmiljö kan göra det svårt för eleverna att vara fokuserade och engagerade i lärandet. Nedan redovisas några mått kopplade till kvalitet och måluppfyllelsen inom förskolan och grundskolan.

Förskola

Medborgarnas syn på i förskolan i Vaggeryds kommun

I tabell nedan redovisas utfall för Vaggeryd kommun i SCB senaste medborgarundersökning (2022, uppgifter för 2021 saknas för Vaggeryd) avseende förskolan. Andel som har svarat "**Mycket bra**" eller "**Ganska bra**" på frågan "Hur tycker du att förskolan fungerar i din kommun? Förskolan"

Som det framgår av tabellen tyckte färre svarade i Vaggeryds kommun att förskolan i Vaggeryds kommun fungerar *Mycket bra* eller *Ganska bra* jämfört med svarande i riket, Jönköpings län och liknande kommuner. Därmed är det fler medborgare i Vaggeryds kommun som inte är helt nöjda med förskolan jämfört med medborgare i riket, länet och liknande kommuner.

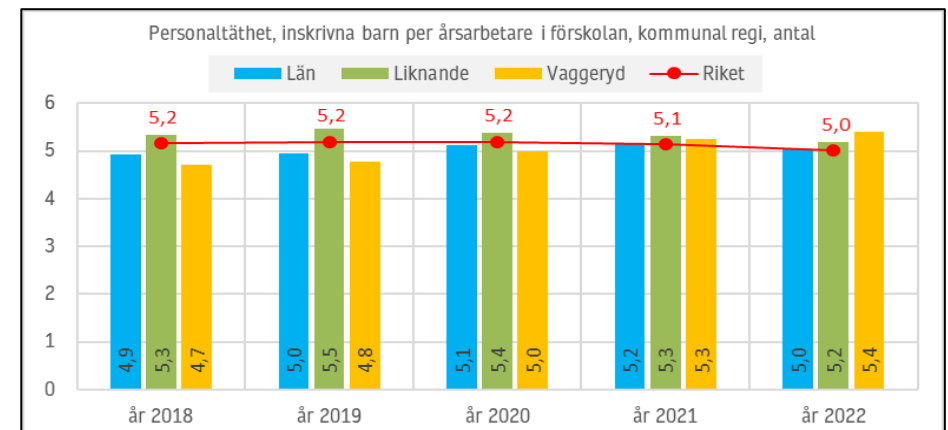
KOMMUN	ÅR2021	ÅR 2022
ALLA	87,5	85,4
LÄN	91,8	88,6
LIKNADE	88,1	87,1
VAGGERYD	-	84,8

Personaltätheten och förskollärartäthet

Personaltätheten i förskolan i Vaggeryds kommun (kommunal regi) har försämrats årligen mellan 2018 och 2022, från 4,7 barn/årsarbetare år 2018 till 5,4 barn/årsarbetare 2022, se figur 12.

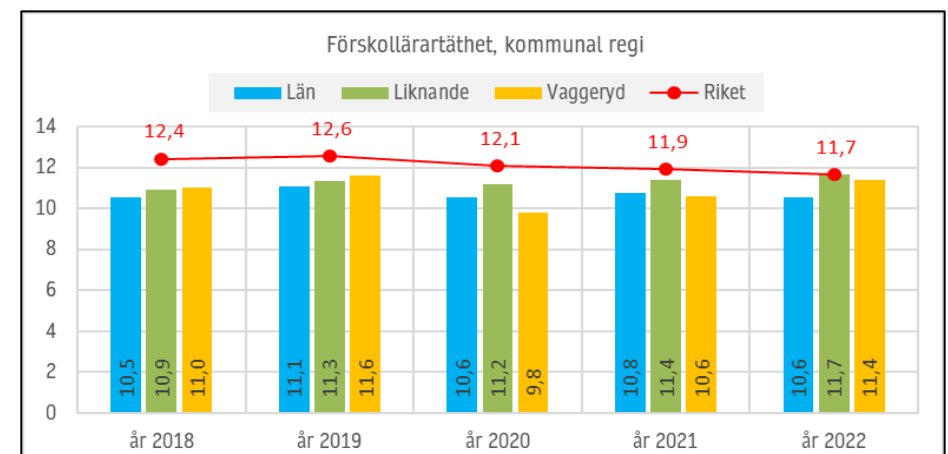
År 2022 var personaltätheten i Vaggeryds kommun lägre än i riket, liknande kommuner och genomsnitt för övriga läns kommuner.

Figur 12

Liknande utveckling i Vaggeryds kommun (Kommunal regi) noteras även när det gäller förskollärartätheten, se figur 13. Antal barn per lärare med förskollärarlegitimation har ökat de senaste 3. År 2022 var förskollärartätheten i Vaggeryds kommun sämre än i länet dock bättre än i liknande kommuner och riket.

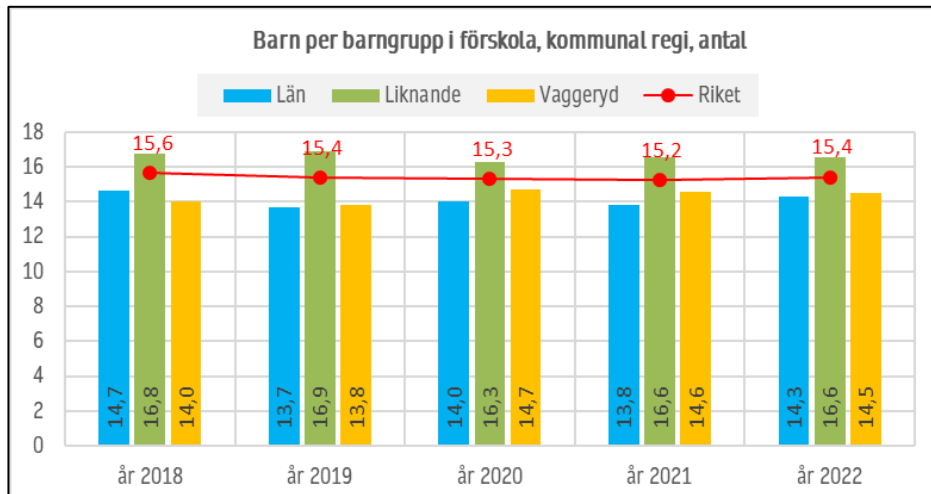
Figur 13

Storlek barngrupper

Utveckling av antal barn (snitt för samtliga barn 1–5 år) per barngrupp (kommunalregi) under perioden 2017–2022 i Vaggeryds kommun, liknanden kommuner, rikssnittet samt genomsnittet för övriga Jönköpings läns kommuner redovisas i figur 14 nedan.

Figur 14

Storlek på barngrupper Vaggeryds kommun har ökat under 2020 jämfört med 2019, för att därefter minska marginellt under 2021 och 2022. År 2022 hade Vaggeryd fler barn per grupp än genomsnittet för övriga Jönköpings läns kommuner och mindre än i riket och liknande kommuner.

Antal barn per grupp (barn 4–5 år) ökade relativt mycket mellan 2018 och 2021, från 16,1 till 18,6 barn/grupp i Vaggeryds kommun.

Antal barn minskade till 17,4 barn/grupp år 2022, vilket var högre än i riket och länet, dock lägre än i likande kommuner. Likande trend noteras även för gruppen barn 1–3 år, först en ökning av antal barn i gruppen från 10,9 år 2018 till 12 barn/grupp år 2020, för att därefter falla mer till 11,7 barn/grupp år 2021 (Uppgifter för år 2022 saknas).

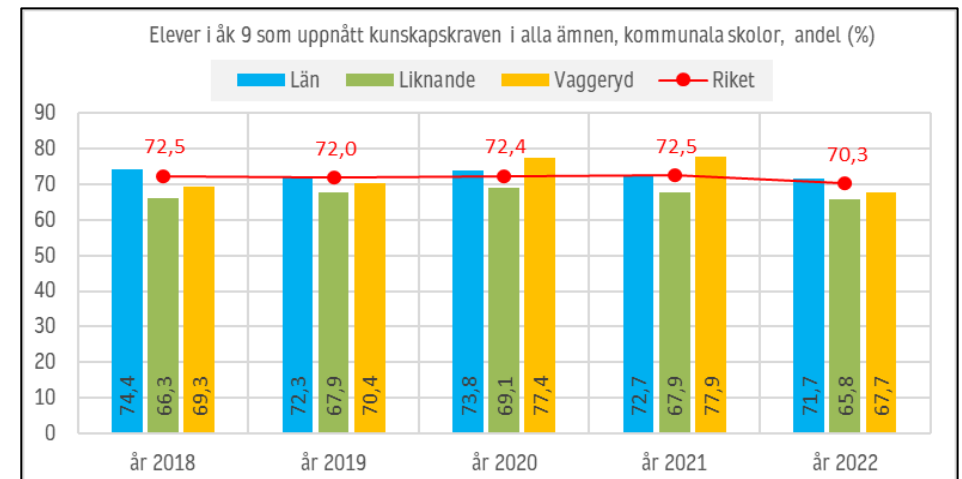
År 2021 var antal barn per grupp i Vaggeryd lägre än i riket och liknande kommuner men högre än i länet.

Grundskola

Antal elever i åk 9 som uppnått kunskapskrav i alla ämnen i Vaggeryds kommun har försämrats kraftigt skolår 2021/2022 jämfört med 2020/2021, från 77,9 % till 67,7%, se figur 15. För att redovisat bättre kunskapsresultat 2019/2020, 2020/2021 än riket, länet och liknande kommuner hamnade Vaggeryd under riket och länet år 2021/2022.

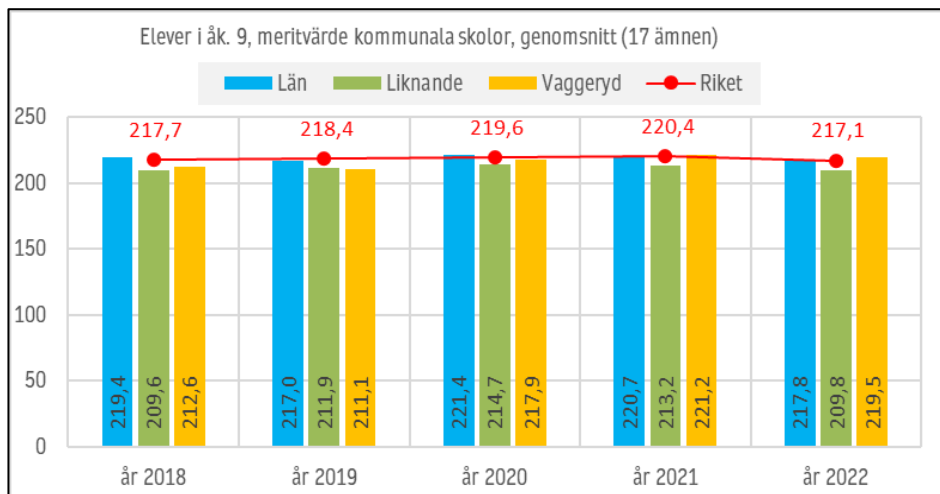
Samma utveckling noteras även när vi tittar andel elever som är behöriga till yrkesprogram, dock har resultatet försämrats ännu mer mellan 2020/2021 och 2021/2022.

Figur 15

Genomsnittliga meritvärdena i Vaggeryds kommun har förbättrats mellan 2017/2018 och 2020/2021, för därefter minska marginellt år 2021/2022, se figur 16. Både år 2020/2021 och 2021/2022 hade Vaggeryd högre meritvärdena än riket, liknade kommuner och länet.

Figur 15

För att se hur kunskapsresultatet i Vaggeryds kommun har legat i förhållande till sin struktur (förväntad resultat), har vi tittat på avvikelsen mellan det faktiska värdet och det modellberäknade värdet avseende kunskapskrav och meritvärdena i Vaggeryds kommun.

Modellberäknade värden för andel elever som uppnått kunskapskraven har tagits fram av SKR i en regressionsmodell där kommunerna jämförs med övriga kommuner och där hänsyn tagits till behov av ekonomiskt bistånd, nyinvandrade elever (0-4 år), föräldrars utbildningsnivå, kön samt fr.o.m. 2017 andel elever med okänd bakgrund. Avser elever i kommunala skolor i kommunen oberoende av var de är folkbokförda.

Enligt officiell statistik har elever i åk 9 i Vaggeryds kommun presterat bättre än förväntad (modellberäknade värdet) under perioden 2018/2019 – 2020/2021 både vad det gäller andel elever som uppnått kunskapskrav i samtliga ämnen och andel elever behöriga till yrkesprogram. År 2021/2022 presenterade elever i åk 9 sämre än förväntat (ca - 4,5 %). När det gäller andel behöriga till yrkesprogram har resultatet gått från + 6 % till - 4,7 %, dvs. en försämring med 10,7 %. Något lägre försämring noteras för elever som uppnått kunskapskrav i samtliga ämnen.

Tittat man på avvikelsen mellan det faktiska värdet och det modellberäknade värdet avseende meritvärdena i Vaggeryds kommun noteras att meritvärdena har under de senaste 5 åren legat under den förväntade värdet (- 4,5 till - 11,7 procentenheter).

Enligt officiella uppgifter har fler elever i åk 9 i Vaggeryds kommun fått ett lägre och färre högre slutbetyg än provbetyg för ämnesprov i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik (kommunala skolor) år 2022 än elever i riket, länet och liknande kommuner.

Medborgarnas syn på i grundskolan i Vaggeryds kommun

I tabell nedan redovisas utfall för Vaggeryd kommun i SCB medborgarundersökning (2022, uppgifter för 2021 saknas) avseende grundskolan. Andel som har svarat "Mycket bra" eller "Ganska bra" på frågan "Hur tycker du att grundskolan fungerar i din kommun?"

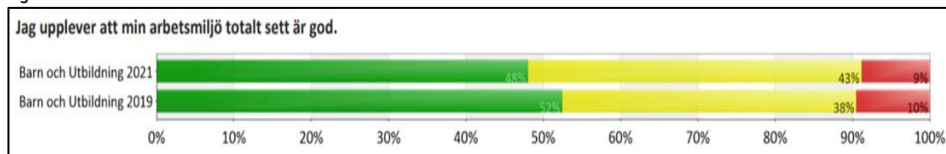
Som det framgår av tabellen nedan var det färre medborgare i Vaggeryds kommun än i riket, liknande kommuner och länet som uppgav att de var helt nöjda med grundskolan under 2022.

KOMMUN	ÅR2021	ÅR 2022
ALLA	75,5	72,6
LÄN	81,2	70,4
LIKNADE	68,6	73,6
VAGGERYD	-	65,5

Bilaga C: Arbetsmiljö

För att få en uppfattning av den upplevda arbetsmiljön inom BUN och dess verksamhet har vi tittat på BUNs medarbetarundersökning (2021). I figuren 16 nedan redovisas resultat för några frågor kopplade till organisatorisk och socialarbetsmiljö. (Gröna nyanser (6+5) innebär att de som svarat instämmer i påståendet, gula nyanser (4+3) att de instämmer delvis i det aktuella påståendet och röda nyanser (2+1) att de inte instämmer i det aktuella påståendet).

Figur 16

Mindre än hälften av svarande inom BUN upplevde att deras arbetsmiljö totalt sett var god år 2021. Var tionde svarande ansåg att den var tom dåligt (röd). Resultatet har försämrats 2021 jämfört med 2019.

Mycket låg bedömningen noteras för påstående "Jag hinner vanligtvis med mina uppgifter inom ordinarie arbetstid", där endast 42% instämmer med påståendet och nästan 20% instämmer inte alls i påståendet. Även för denna påstående har resultatet försämrats år 2021 jämfört med 2019.

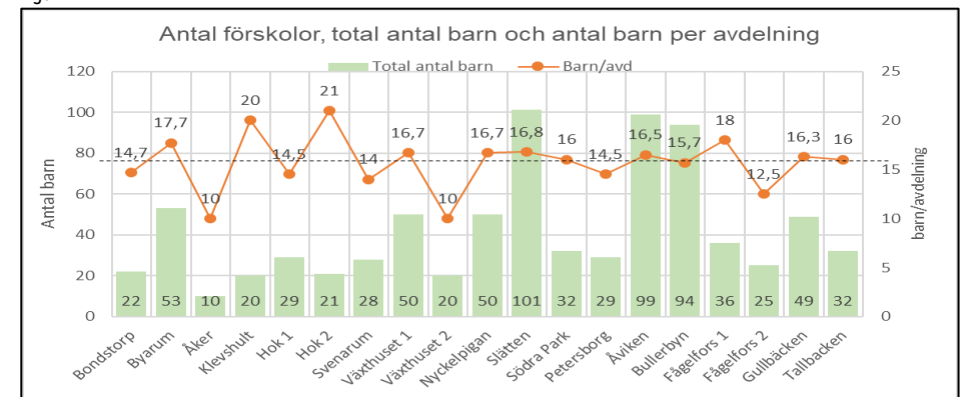
Drygt 60% instämmer i påståendet att de har möjligheter till lärande och utveckling i sitt arbete. Det försämrings med drygt 10% jämfört med undersökningen 2019). Drygt 62% av svarande att på deras arbetsplats finns ett kunskaps- och erfarenhetsutbyte som utvecklar verksamheten. Andel svarade som instämde i påståendet " Jag tycker att Vaggeryds kommun är en bra arbetsgivare" har minskat 2021 (58%) jämfört med 2019 (63%). Även andelen som inte instämmer i påståendet alls har ökat.

Bilaga D: Skolstruktur/organisering

Enligt vår erfarenhet kan skolstrukturen ha en stor inverkan på hur resursfördelningsmodellen fungerar i praktiken. En skolstruktur som består av flera mindre skolor eller skolenheter kan till exempel skapa utmaningar för resursfördelning på grund av att varje enhet/skola har färre elever och därmed mindre budget. Det kan också vara svårt att fördela personalresurser, eftersom det kan vara svårt att ha specialister inom varje skola.

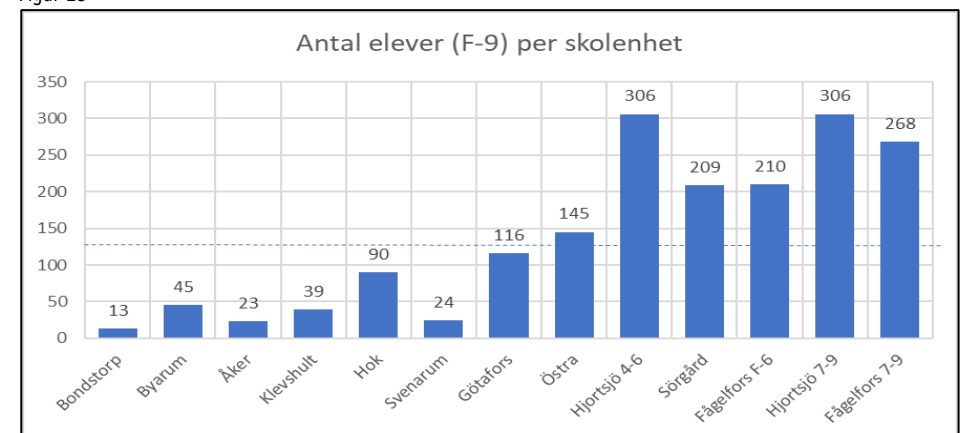
Vaggeryds kommunen hade 15 förskolor eller 19 förskole enheter i kommunal regi år 2022. Antal barn per enhet varierade från 10 till 101 förskolebarn, se figur 17. Tio av 19 enheter hade färre än 50 barn tre enheter hade fler än 90 barn. Antal barn per avdelning varierade mellan 10 och 21 barn per avdelning. Noterbart är att nyckeltal som används vid resursfördelning är 15,7 barn/avdelning.

Figur 17

I figur 18 nedan visas antal grundskolenheter samt antal elever per enhet i Vaggeryds kommun år 2022. Som det framgår av diagrammet Vaggeryds kommun har 13 grundskolor, varav nio F-3, fem 4-6 och två 7-9 skolor. Antal elever varier mellan 13 och 306 elever.

Figur 18

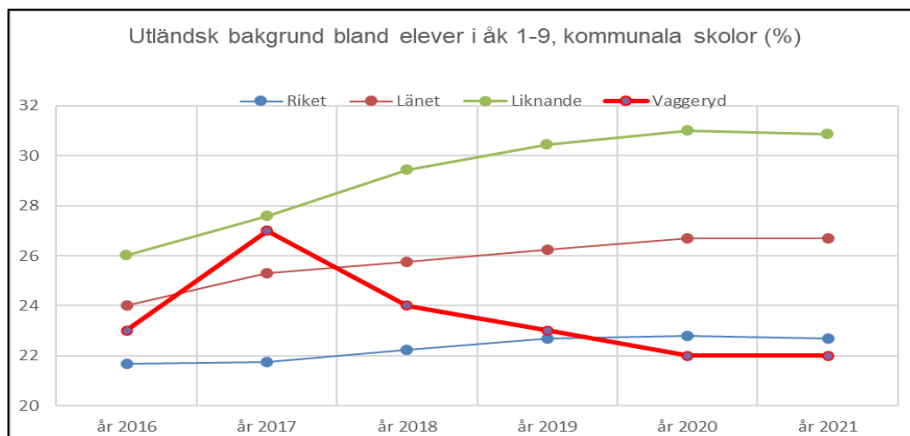
Bilaga E: Socioekonomiska faktorer

Det är viktigt att beakta socioekonomiska faktorer i resursfördelningsmodellen för förskolan och grundskolan eftersom dessa faktorer kan påverka elevernas möjligheter att lära och deras prestationer i skolan. Elever som kommer från socioekonomiskt svaga bakgrunder kan ha sämre tillgång till resurser och stöd utanför skolan, såsom till exempel möjligheter till extra undervisning, läxhjälp och tillgång till lämpliga studiematerial. Dessa elever kan också ha mer stress och oro i sin vardag, vilket kan påverka deras förmåga att koncentrera sig och prestera i skolan.

Genom att beakta socioekonomiska faktorer i resursfördelningsmodellen kan man försöka jämna ut skillnaderna i tillgång till resurser och stöd för elever från olika bakgrunder, vilket kan bidra till att öka jämlikheten i utbildningssystemet. De vanligaste socioekonomiska faktorer föräldrarnas utbildningsnivå och etnisk bakgrund.

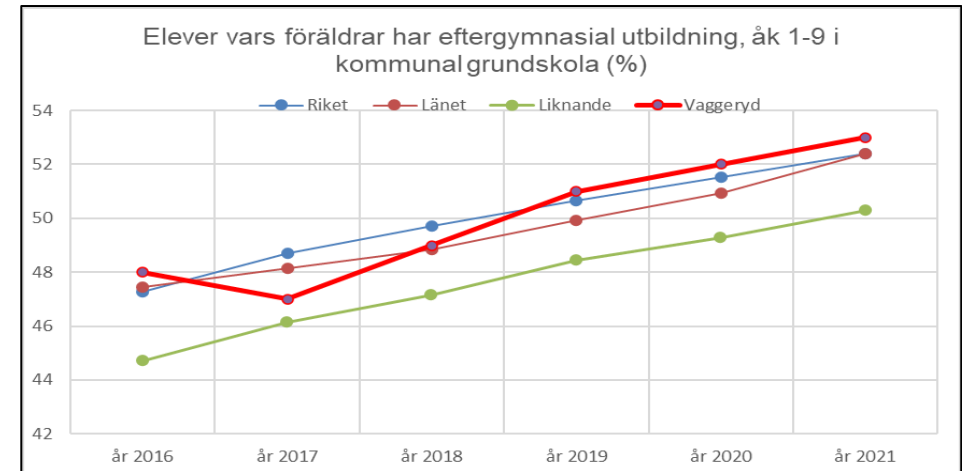
Av figur 19 nedan framgår att andel elever i grundskolan 1-9 med utländsk bakgrund i Vaggeryds kommun var 2022 lägre än i riket, liknande kommuner och länet. Utländsk bakgrund innebär att eleven är född utomlands samt elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Vaggeryds kommun har även lägre andel nyinvandrade och elever med okänd bakgrund i åk 9, samt elever med okänd bakgrund.

Figur 19

Vaggeryd kommun hade högre andel elever i grundskolan vars föräldrar har eftergymnasial utbildning än elever i riket, liknande kommuner och länet, se figur 20.

Figur 20

I tabell nedan redovisas resultat per skolenhet

	Antal elever åk 1-9	% elever med utl. Bak.	% elever vars föräl. Har högst gym
Vaggeryds kommun	1 687	23	45
Fågelforsskolan 7-9	240	29	48
Hjortsjöskolan 7-9	304	19	53
Fågelforsskolan F-6	170	38	50
Hjortsjöskolan 4-6	295	18	50
Sörgårdsskolan	185	23	35
Östra skolan	145	24	38
Hoks skola	83	12	58
Klevshults skola	30	-	40
Byarums skola	38	-	55
Götafors skola	74	-	34
Åkers skola	23	-	48
Toftagaskolan	77	-	30

Bilaga F – Resultat webbenkät

Jag är rektor på en ...	1. Jag har varit delaktig i utformning/konstruktionen av nuvarande resursfördelningsmodellen inom BUN.	2. Jag är väl insatt i hur nuvarande resursfördelningsmodellen inom BUN är uppbyggd och fungerar i praktiken.	3. Jag har fått bra introduktion och utbildning om nuvarande resursfördelningsmodellen inom BUN.	4. Jag har goda kunskap om hur beräkningarna av medlen går till och hur mycket som går till olika skolor.	5. Jag förstår hur den socioekonomiska tilldelningen ser ut, hur pengarna är fördelade och till vad de är avsatta.	6. Jag anser att nuvarande resursfördelningsmodellen beaktar i tillräcklig utsträckning de socioekonomiska faktorerna.	7. Jag anser att jag tilldelas tillräckligt med resurser så att jag kan bedriva min skola på ett ändamålsenligt sätt, dvs. har möjlighet att bedriva en verksamhet som uppfyller lagkrav (skollagen) samt de politiska mål och	8. Nuvarande resursfördelningsmodellen inom BUN är LEGITIM (dvs. modellen är begriplig, väl konstruerad, den accepteras av berörda parter (förvaltningen & skolorna) som vänder sig till modellen för	9. Nuvarande resursfördelningsmodellen inom BUN är TRÄFFSÄKER (dvs. att modellen preciserar och identifierar skillnaderna i gruppernas behov så att resurserna hamnar där de behövs som	10. Nuvarande resursfördelningsmodellen inom BUN är OBJEKTIV (dvs. att resursfördelningen utgår utifrån data som inte kräver subjektiva bedömningar för att plockas fram och att skolorna i sin tur inte heller
Förskola	NEJ	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Vet ej	Instämmer inte alls	Vet ej	Instämmer till liten del	Vet ej
Förskola	NEJ	Instämmer till liten del	Instämmer inte alls	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Vet ej	Instämmer till liten del	Vet ej	Vet ej	Instämmer till stor del
Förskola	NEJ	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer helt
Förskola	NEJ	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del
Förskola	NEJ	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer inte alls	Vet ej	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Vet ej
		60/40	80/20	60/40	80/20	50/50	60/40	100/0	33/67	100/0
Grundskola	NEJ	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Vet ej	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer inte alls	Vet ej	Vet ej	Instämmer till stor del
Grundskola	NEJ	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del
Grundskola	NEJ	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer inte alls	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del
Grundskola	DELVIS	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del
Grundskola	DELVIS	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer helt
Grundskola	DELVIS	Instämmer till stor del	Instämmer till stor del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del	Instämmer till liten del
		50/50	50/50	60/40	33/67	83/17	100/0	80/20	80/20	33/67

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 225,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on [LinkedIn](#) or [Twitter](#).

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.